

Research Paper

Representation of teachers' experiences of the teaching process in bilingual areas of Khuzestan province

Marziyeh Shahryari*, Narges Rajabi

1. Assistant Professor in Sociology, Department of Social Sciences, Faculty of Economics and Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran, Corresponding Author
2. MA of Psychology, Payam Noor University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Commented [R1]: بخشی از عنوان فارسی را ندارد و تاحدی متفاوت است

Commented [R2]: ترجمه این عنوان انگلیسی بشرح زیر است: بازنمایی تجربیات معلمان از فرآیند تدریس در مناطق دوزبانه استان خوزستان

Received:
Accepted:
PP:

Use your device to scan and read the article online

DOI:

Keywords:

Students, bilingual areas, teaching process, hermeneutic process of teaching, Khuzestan

Abstract

Introduction: Teaching a second language, the subject of transferring the culture of the basic society to the objective society, has always been the focus of teachers, and even some educators have considered the transfer of culture as the fifth component after reading, writing, speaking and listening in teaching.

Research methodology: In order to achieve this goal, a qualitative approach and narrative research method have been used. The population under the study includes the educational teachers of Khuzestan province, among whom 46 people were selected as a sample using the purposeful sampling method and based on the theoretical saturation of the findings. The tool of data collection is face-to-face and unstructured interview and the research analysis method is qualitative content analysis method. **Findings:** According to the 10 themes extracted, limited preparation of the learners before the class time and content weakness, the linguistic similarities of the textbook with regional and local language features, technical unpreparedness and Lack of a school-centered approach to the issue, lack of opportunity for creativity and empathy with incomplete enjoyment of justice and equal contribution in the benefit and correct understanding of the Persian language of teachers, structural and educational weakness were among the most important challenges of teaching and using the native language as a mechanism in the identity and teaching of the second language. Development of standards for the field of learning and production of learning packages, scientific support and cultural context, fostering the spirit of questioning and dialogue in students, the method of pronunciation and alphabetization for students in order to strengthen the threshold of language ability are among the most important strategies of the teaching process in bilingual areas.

Citation: Shahriari, M., Rajabi, N. (), representation of teachers' experiences of the teaching process in bilingual areas of Khuzestan province, Scientific Quarterly of Transcendental Education, period....number....pages (

Corresponding author: Marziyeh shahryari

Address: Shahid Chamran university of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Tell:

Email: m.shahryari@scu.ac.ir

آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان: تحلیل روایت معلمان از فرآیند تدریس در مناطق دوزبانه

استان خوزستان

مرضیه شهیریاری، نرگس رجبی

1. استادیار جامعه شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه شهیدچمران اهواز، اهواز، ایران. (نویسنده مسئول)

m.shahryari@scu.ac.ir

2. کارشناس ارشد روان شناسی دانشگاه پیام نور اهواز، اهواز، ایران.

ترجمه این عنوان به انگلیسی: **Commented [R3]: Teaching Persian to Non-Persian Speakers: An Analysis of Teachers' Narratives of the Teaching Process in Bilingual Areas of Khuzestan Province**

جمله زیر در متن انگلیسی چکیده وجود ندارد: **Commented [R4]:** هدف از پژوهش حاضر آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان و واکاوی تجربیات عوامل انسانی آموزش و پرورش است.

چکیده

مقدمه و هدف: آموزش زبان دوم، موضوع انتقال فرهنگ جامعه بنیادی به جامعه عینی همواره مورد توجه معلمان بوده و حتی برخی از مربیان انتقال فرهنگ را پنجمین مؤلفه بعد از خواندن، نوشتن، گفتار و شنیدن در تدریس دانسته اند. هدف: از پژوهش حاضر آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان و واکاوی تجربیات عوامل انسانی آموزش و پرورش است. روش شناسی پژوهش: به منظور نیل به این هدف از رویکرد کیفی و روش روایت پژوهی استفاده شده است. جامعه مورد مطالعه معلمان آموزش و پرورش استان خوزستان است که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و بر مبنای اشباع نظری یافته‌ها، تعداد 46 نفر از آنها به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه حضوری و بدون ساختار و روش تحلیل پژوهش، روش تحلیل محتوای کیفی است. یافته‌ها: با توجه به 10 درون‌مایه استخراج شده، آماده سازی محدود فراگیران قبل از زمان کلاس و ضعف محتوایی، اشتراکات زبانی کتاب درسی با ویژگی‌های زبانی منطقه‌ای و بومی، ناآمادگی فنی و نبود نگاه مدرسه محورانه به مسئله، نبود فرصت خلاقیت و همدلی با برخورداری ناقص از عدالت و سهم یکسان در بهره‌مندی و فهم درست زبان فارسی معلمان، ضعف ساختاری و آموزشی از مهمترین چالش‌های تدریس و استفاده زبان بومی مکانیسمی در هویت و آموزش زبان دوم، تدوین استانداردهای حوزه یادگیری و تولید بسته‌های یادگیری، پشتیبانی علمی و زمینه سازی فرهنگی، پرورش روح پرسش گری و گفتگو در دانش آموز، شیوه آواورزی و الفباورزی با دانش آموزان جهت تقویت آستانه توانش زبانی از مهمترین استراتژی‌های فرآیند تدریس در مناطق دو زبانه می باشد.

تاریخ دریافت:

تاریخ پذیرش:

شماره صفحات:

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

واژه‌های کلیدی:

دانش آموزان، مناطق دو زبانه، فرآیند تدریس، فرآیند هرمنوتیکی تدریس، خوزستان

استناد: شهیریاری، مرضیه، رجبی، نرگس (،) آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان: تحلیل روایت معلمان از فرآیند تدریس در مناطق دوزبانه استان خوزستان، فصلنامه علمی آموزش و پرورش متعالی، دوره ... شماره ... شماره صفحات

* نویسنده مسئول: مرضیه شهیریاری

نشانی: دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

تلفن:

پست الکترونیکی: m.shahryari@scu.ac.ir

مقدمه

بحث در مورد اینکه یادگیری دو زبان برای تولید هر یک از زبان‌ها مفید است یا مانع آن می‌شود، به یکی از جدی‌ترین سؤالات تحقیقاتی دانشمندان زبان معاصر تبدیل شده است. تقریباً در هر دقیقه بیداری زندگی ما با کلمات احاطه شده است. زبان، یکی از نهادهای مهم اجتماعی و مهمترین وسیله ارتباط بشری است که نقش ارزنده‌ای در ایجاد و تداوم فرهنگ‌های مختلف و تبادل فرهنگی بین اقوام، ملت‌ها و تمدن‌های بشری ایفا می‌کند. در بین زبان‌های مطرح دنیا، زبان فارسی یکی از مهمترین زبان‌های دنیاست (Golpour et al, 2022: 125-142). همه این افراد با وظیفه دستیابی به زبانی متفاوت از زبانی که در خانه صحبت می‌شود، روبرو هستند و همه کودکانی که به مدرسه می‌روند نیز مهارت‌های سوادآموزی را در زبان دوم توسعه می‌دهند. این کودکان ممکن است به عنوان کودکان دوزبانه در یک مفهوم کاربردی از دوزبانی تعریف شوند که به استفاده و نیاز به دو یا چند زبان در زندگی روزمره اشاره دارد (Bonifacci et al, 2022: 563). فنانی (۱۳۸۴) انواع دوزبانی را اینگونه بیان می‌کند: «دوزبانی پدیده‌ای است جهانی که در اکثر کشورهای جهان وجود دارد و عبارت از حالتی است که فرد به زبان دیگری غیر از زبان مادری خود آموزش می‌بیند». زبان مادری اولین زبان آموخته شده توسط فرد است. زبانی که فرد بدان تکلم می‌کند، با آن رشد می‌یابد و عناصر فرهنگی و اجتماعی محیط خود را توسط آن دریافت و یا لمس کرده و با آن هویت می‌یابد. اما در بسیاری از کشورها و از جمله کشور ما زمانی که کودک به سنی می‌رسد که باید تحت آموزش رسمی قرار گیرد، با زبانی غیر از زبان مادری خود و یا زبانی که در سراسر کشور به عنوان رسمی شناخته شده و از لحاظ نظام آوایی - واژگانی و دستوری متفاوت از زبان مادری اوست - آموزش می‌بیند و از این مرحله است که پدیده دوزبانی مطرح می‌شود. این امر بر اهمیت تحقیق در مورد نقش دوزبانی در آموزش و یادگیری یک زبان دیگر تأکید می‌کند. هر چند در شیوه‌های مرسوم تدریس در آموزش و پرورش ایران اغلب به مسائل دوزبانی توجه کافی نمی‌شود در برخی از جوامع، دوزبانی برای کودکان یک ضرورت است، نه یک انتخاب و این جامعه است که این محیط را به آنها تحمیل می‌کند. برای کودکی که در یک محیط دوزبانه پرورش می‌یابد، گزیری جز فراگیری دو زبان نیست (Kalantari, 2011).

برای سال‌های متمادی، محققان یادگیرندگان غیر بومی را تحت عنوان زبان‌آموزان زبان دوم مورد بررسی قرار داده‌اند. اما اخیراً تحقیقات فزاینده‌ای برای تمایز بین دو زمینه اکتساب زبان اول و دوم انجام شده است (Mahzoun, 2021). در این مطالعات دوزبانی به عنوان «دانستن» دو زبان تعریف می‌شود (Ziashahabi et al, 2020). وسعت «دانش» برای برخی از محققان مهارت بومی است، در حالی که برخی دیگر عملی بودن را کافی می‌دانند. این تعاریف از دوزبانی نمی‌تواند بین فردی که ممکن است به دو زبان صحبت کند، اما فقط به یک زبان بخواند و بنویسد، در مقابل کسی که ممکن است با درک و خواندن به یک زبان گوش دهد - آنچه «دو زبانی منفعل» نامیده می‌شود - تمایز قائل شود (Banitalebi et al, 2021).

دوزبانی رویه‌ای است که در سایر کشورهای جهان از جمله ایران وجود دارد. علاوه بر این، بخش‌های مختلف جهان با ترکیبی از زبان‌ها و گویش‌ها صحبت می‌کنند (Ghaderi, 2017; 96). در محدوده جغرافیایی کشورمان اقوام گوناگون با آداب و رسوم و گویش‌های متفاوت در جوامع شهری و روستایی زندگی می‌کنند. کودکان شش ساله که هر کدام برخاسته از این بافت‌های فرهنگی هستند، همراه با ویژگی‌های شخصیتی منحصر به فرد خود وارد مدرسه می‌شوند. آن‌ها در قبل از مدرسه، پدیده‌های جهان پیرامون خود را توسط گویش و زبان مادری خود شناخته و در یک بافت و ساخت زبانی در ذهن خود جای داده‌اند. آن‌ها با آموخته‌ها و تجربی به دنبای مدرسه وارد می‌شوند (Asarh, 2003). ولی ابزار رسمی آموزش، زبان فارسی است و اغلب همین ابزار آموزش، زمینه‌ساز مشکل دوگانگی زبان خانه و مدرسه می‌شود. استان خوزستان در جنوب غربی ایران بستر گسترده‌ای از فرهنگ‌ها، قومیت‌ها، آداب و رسوم حضور مردمانی است که به زبان‌ها و گویش‌های متفاوتی با یکدیگر در تعامل هستند. این در حالیست که براساس آمار امور اجتماعی و فرهنگی در استان خوزستان 30 هزار دانش آموز بازمانده از تحصیل در خوزستان وجود دارد که این افراد فرصتی برای فراگیری زبان فارسی را در مدرسه نداشتند و تنها با زبان محلی خود آشنا هستند.

پژوهش‌هایی که تاکنون صورت گرفته، همگی بر وجود مشکلات زبانی و غیرزبانی و دیگر مسائلی که در پیشرفت تحصیلی کودکان تأثیرات نامطلوب دارد، اشاره شده است. معمولاً کودکانی که در مواجهه با خواندن مطالب نوشتاری ناآشنا و مجبورند درباره آن صحبت کنند، ناتوانی در توضیح مطالب درسی به زبان دوم سبب کم حرفی و خودسانسوری در آن‌ها می‌شود. از جمله مشکلاتی هستند که محصول بیگانگی زبان آموزشی است. مقایسه‌ها در این خصوص نشان می‌دهد ضعیف‌ترین نتایج تحصیلی به مناطق و استان‌های دوزبانه تعلق دارد. در یک بررسی نمرات نهایی درس‌های زبان فارسی و ادبیات فارسی استان‌های مختلف مقایسه شده‌اند، استان‌های خوزستان، لرستان، کهگیلویه و بویراحمد و کردستان ضعیف‌ترین نتایج را داشته‌اند و در مقابل استان‌های یزد، خراسان جنوبی و اصفهان به بالاترین امتیاز دست یافته‌اند. تفاوت میان پایین‌ترین و کمترین امتیاز نیز میزان قابل توجهی است؛ 63 امتیاز در مقابل 596 امتیاز.¹ در مقایسه دیگری میان خروجی دانش‌آموزان کلاس سوم راهنمایی در سال تحصیلی 1390-1389 با همان دانش‌آموزان که طبیعتاً پس از سه سال در سال 92-93 به کلاس سوم دبیرستان رفته و قرار است دیپلم بگیرند. کاهش آمار دانش‌آموزان، از پایه سوم راهنمایی به پایه سوم دبیرستان، در تهران با پنج درصد، در خوزستان با 11 درصد، در لرستان با 14 درصد و در کردستان با 16 درصد همراه بوده است. تفسیر عددی این کاهش معادل است با حدود هفت هزار و 500 نفر از دانش‌آموزان استان خوزستان و حدود سه هزار و 500 نفر از دانش‌آموزان استان کردستان که بعد از گرفتن مدرک سوم راهنمایی، به دلایلی تحصیل خود را کامل نکرده و حتی دیپلم نگرفته‌اند (Daneshgar, 2017). در نتیجه، ممکن است بین دانش‌آموزان تک‌زبانه و دوزبانه، شکاف‌هایی در فراگیری زبان فارسی وجود داشته باشد.

در این راستا در نظریه ویگوتسکی برای رسیدن به رشد شناختی مطلوب در کودک، توجه به توانایی ذهنی افراد از روابط اجتماعی اولیه آنان در طول رشد و کیفیت این روابط ضروری است. اگر این روابط به شیوه‌ای بهینه تداوم یابد آنگاه می‌توان اذعان نمود که توانایی شناختی و زبانی کودک نیز رشد قابل ملاحظه‌ای داشته است. اگر این روابط با اشکال همراه باشد این توانایی‌ها نیز با مشکل رو به رو می‌گردند (Alyot, 1996). همچنین در نظریه گادامر¹ (2006) هدف، پرورش افرادی است که بتوانند شرایط را سنجیده، دلایل بر علیه دیدگاه خود را ارزیابی کرده و عمیق‌ترین پیش‌فرض‌ها و باورهایشان را به خطر بیندازند. روشن است که پرورش و تثبیت چنین ویژگی‌هایی در دانش‌آموزان، تمهیدی برای تبدیل شدن آنها به افرادی خالق خواهد برد. بدیهی است که برای تحقق این فهم، برنامه درسی و محتوایی مناسب است که بتواند این تفاوت‌ها را به رسمیت شناخته و امکان ارتباط محتوای درسی با سنت و جهانی که دانش‌آموز در آن زندگی می‌کند را فراهم آورد، زیرا هر فهمی ریشه در سنت دارد و سنت چیزی نیست که ما آن را برای خود انتخاب کرده باشیم، بلکه به تعبیر گادامر ما در سنت پرتاب می‌شویم و از آن پس تقریباً تمام افق فکری ما تحت تأثیر آن قرار خواهد داشت. گادامر فهم را اساساً فعالیتی گفتگویی می‌داند و معتقد است که گفتگوی اصیل تنها زمانی اتفاق می‌افتد که طرف دیگر گفتگو با تمام تفاوت‌هایش که ریشه در فرهنگ، سنت، زبان و تجربه‌زیسته او دارد را به رسمیت بشناسیم و مطابق با افق فکریش با او به گفتگو بپردازیم. پس نظام‌های آموزشی بر تمرکز با تلقی گادامر از فهم، مناسبت بیشتری دارند (Jaberinasr, 2020; 168). تحقیقات انجام‌شده در مناطق دوزبانه در ایران و سایر کشورها به مشکلات مربوط به عملکردهای تحصیلی، مسائل فرهنگی - اجتماعی و کاستی‌های برنامه‌های آموزشی اشاره دارد.

¹ Gadamer

جدول 1. مطالعات تجربی در خصوص عوامل و پیامدهای آموزش در مناطق دو زبانه در ایران و سایر کشورها

نویسنده	موضوع	عوامل تعیین کننده	نویسنده	موضوع	پیامدها
امینی و همکاران (1400)	«بازنمایی تجارب زیسته معلمان از کارکردها، نحوه اجرا و چالش‌های تربیت هنری در مدارس ابتدایی»	معلمان مشارکت کننده از ذهنیت مناسبی در باره نقش و کارکردهای گوناگون آموزش هنر از نظر رشد فردی و تحصیلی دانش آموزان ابتدایی برخوردار هستند. همچنین، جهت اجرای آموزش هنر در کلاس‌های درس از فعالیت‌های گوناگون به ویژه نقاشی و کاردستی استفاده می کنند. بدیهی است رشد و ارتقای جایگاه هنر در نظام آموزشی و برنامه‌های درسی دوره ابتدایی کشور مستلزم توجه به مشکلات یاد شده و اجرای راهکارهای لازم جهت حل آنهاست.	تیان ¹ (2022)	«به چالش کشیدن «دوگانه»: طراحی فضاهای ترجمه زبان در یک برنامه آموزشی دوزبانه»	ایجاد فضاهای فرازبانی و در عین حال حفظ فضای اقلیت شده زبان و استفاده دانش‌آموزان از ماندارین، یک اقدام متعادل کننده بود. فضاهای فرازبانی بر اساس عوامل زمینه‌ای مانند اهداف مختلف یادگیری و خواسته‌های برنامه درسی هر حوزه محتوا، شکل‌های زیادی به خود گرفتند. دانش‌آموزان توانستند تصویر کامل تری از عملکرد تحصیلی خود نشان دهند، درک عمیق تری از محتوا ایجاد کنند، ارتباطات بین زبانی ایجاد کنند و از هویت‌های دو/چندزبانی و دو/چند فرهنگی خود آگاه تر شوند.
محمدی و همکاران (1399)	«واکاوی تجارب زیسته معلمان جدیدالورود از اولین سال تدریس در سازمان و پرورش استان آموزش فارس»	پس از استخراج موضوعی و طبقه‌بندی یافته‌ها در دو مضمون اصلی «پیامدهای مثبت» مشتمل بر سه مضمون فرعی «مهارت‌های تدریس»، «مهارت‌های ارتباطی»، «مهارت‌های روان‌شناختی» و «پیامدهای منفی» مشتمل بر چهار مضمون فرعی «چالش‌های حرفه‌ای»، «چالش‌های روان‌شناختی»، «چالش‌های محیطی» و «چالش‌های میان دانش‌آموزان» طبقه‌بندی شدند.	شارما ¹ و شارما (2022)	«شیوه‌های آموزشی موفق برای زبان آموزان انگلیسی در کلاس‌های درس ریاضیات چند زبانه: یک متاآنالیز»	سؤال تحقیقی این است: آموزش موفقیت آمیز ریاضیات برای زبان آموزان سال اول تا دهم زبان انگلیسی از سال 2009 تا 2019 در کشورهایی که برنامه‌های درسی عمدتاً به زبان انگلیسی ارائه می شود چیست؟ چهار دسته مداخله موفق شناسایی شدند: برنامه‌های دو زبانه، ادغام برنامه درسی، توسعه حرفه‌ای معلم، و مداخلات متمرکز بر شناخت.
قرطالی و همکاران (1399)	«شناسایی موانع بکارگیری کلاس معکوس در آموزش عالی ایران»	چالش مرتبط با به کارگیری روش تدریس معکوس در آموزش عالی ایران را نشان داد: 1) ضعف مدیریتی و ساختاری نظام آموزش	الجهانی ¹ (2021)	«مشکلاتی که دانش‌آموزان دوزبانه عربستانی برای	یافته‌ها نشان داد که؛ دانش‌آموزان مشکلاتی را که در یادگیری ریاضی به زبان انگلیسی با آن مواجه بودند، نشان دادند. برخی از مشکلات

¹ Tian¹ Sharma¹ Aljuhani

عبارت بودند از: اصطلاحات ریاضی، زبان انگلیسی و حل امتحانات ریاضی.	یادگیری ریاضیات به زبان انگلیسی»		عالی، 2) ضعف محتوای مورد نیاز در کلاس معکوس، 3) موانع فردی در ارتباط با دانش و نگرش و مطالعات دانشجویان و اساتید، 4) ضعف فناوری. این یافته‌ها به طور بالقوه می‌توانند به عنوان راهنمایی برای مدرسانی که می‌خواهند برای بهبود نتیجه یادگیری دانشجویان خود از روش کلاس درس معکوس استفاده کنند، استفاده شود.		
طبق نتایج مشکلات و چالش‌های پیش روی معلمان تازه کار زبان انگلیسی ناشی از عوامل مختلف درونی و بیرونی است که شامل: 1) آمادگی معلمان به عنوان مشکل درونی، 2) ارتباط با معلمان دیگر و والدین به عنوان مشکل بیرونی، 3) ارزیابی و برنامه درسی به عنوان چالش‌های درونی، و 4) نگرش دانش آموزان به عنوان چالش بیرونی. بسیاری از معلمان تازه کار در مدارس دوزبانه در حالی از نظر مفاهیم آموزشی معلمان دوزبانه، آموزش و پیشرفت‌های حرفه‌ای حمایت نمی‌کنند. این نشان می‌دهد که معلمان دوزبانه مبتدی باید شیوه‌های آموزشی خود را با تربیت معلم و دوره آموزش دو زبانه در سطح آموزش خود به طور پایدار در چارچوب توسعه حرفه‌ای مستمر توسعه دهند.	«چالش‌ها و مشکلات معلمان تازه کار در زمینه مدارس دو زبانه در حالی»	ویجایا و سنتوسا ¹ (2021)	معلمان در تبیین ویژگی‌های شیوه‌ها و فنون یاددهی و یادگیری مطلوب برنامه درسی زبان‌آموزی دوره ابتدایی در مناطق دوزبانه، بیشترین اولویت را به روش‌های پرسش و پاسخ، بحث گروهی و ایفای نقش و کمترین اولویت را به روش‌های آموزش برنامه‌ای می‌دهند. همچنین، کمبود رسانه‌های آموزشی و دیداری شنیداری و عدم تنوع در به کارگیری شیوه‌ها و فنون یاددهی و یادگیری، از مهمترین علل ضعف فنون یاددهی و یادگیری از دیدگاه معلمان بود. از سوی دیگر، بهره‌مندی از نرم‌افزارهای آموزشی در تدریس و تدوین کتاب راهنمای تدریس به عنوان مهمترین دلیل قوت شیوه‌ها و فنون یاددهی و یادگیری مطلوب از دیدگاه معلمان بود.	«تبیین شیوه‌ها و فنون یاددهی و یادگیری مطلوب در برنامه درسی زبان آموزی دوره ابتدایی»	عربی و همکاران (1397)
در کشور ما کودکان دوزبانه باید در سن 6-7 سالگی، زبان فارسی را به عنوان زبان دوم یاد بگیرند. اما با توجه به پژوهش‌هایی که به میزان توانایی‌های زبانی توجه داشته و فرضیه آستانه توانش زبانی را پیشنهاد نموده‌اند، کودکان دوزبانه	«دو زبانی و نقش زبان مادری در تعیین رویکرد برنامه درسی زبان آموزی در	سماوی اقدم (1394)	6 درون مایه استخراج شده نشان می‌دهد که همه از عواملی هستند که باعث تبعیض نژادی در کلاس درس و به دنبال آن در جامعه می‌شوند. مدرسان قدرت بالایی در بالا بردن ارزش‌ها دارند و می‌توانند جلوی تعصبات قومیتی را بگیرند و	«تأثیر موقعیت‌های چندفرهنگی در فرآیند یاددهی - یادگیری؛ واکاوی تجربیات عوامل انسانی دانشکده نفت اهواز»	عیدی و نوریان (1397)

¹ Wijaya & Santosa

باید در یادگیری زبان دوم به سطح آستانه توانش زبانی برسند، که تحقق این امر، فرصت های مناسب آموزشی و شرایط مطلوب یادگیری را طلب می کند.	مناطق دو زبانه»	باعث احترام به قومیت‌ها، آداب و رسوم، زبان و فرهنگ شوند.		
---	-----------------	--	--	--

بررسی پیشینه تجربی در قالب تحقیقات مورد اشاره حاکی از آن است که اکثر پژوهش‌های انجام‌شده در این حوزه سه ویژگی، تأکید بر نقش عوامل بیرونی در نقش فناوری و نابرابری در میدان آموزشی، استفاده از روش پیمایشی (روش کمی) به شکل غالب و نبود پژوهش انجام‌شده در یک ناحیه خاص آن هم در قالب روایت معلمان از تجربه خوشان دارند. وجه تمایز پژوهش حاضر از تحقیقات پیشین علاوه بر میدان خاص مطالعه آن، در رویکرد امیک آن نهفته است؛ جایی که محقق از طریق تکنیک‌های مشاهده مشارکتی و مصاحبه عمیق، در موضوع پژوهش غرق شده و معانی و دلیل‌های رفتارها و اعمال موضوع پژوهش را که مشکلات آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان است درک کرده است.

بدین جهت پژوهش حاضر در راستای این هدف و به منظور پاسخ به پرسش‌های زیر انجام شده است: 1. وضعیت فعلی شیوه‌های یاددهی و یادگیری برنامه‌درسی زبان آموزی دوره ابتدایی در مناطق دوزبانه از دیدگاه معلمان چگونه است؟ 2. شیوه‌ها و فنون یاددهی و یادگیری مطلوب، برنامه درسی زبان آموزی دوره ابتدایی در مناطق دوزبانه از دیدگاه معلمان کدامند؟ 3. توانایی دانش‌آموزان در مهارت‌های چهارگانه زبان فارسی چگونه است؟

روش تحقیق

پژوهش حاضر براساس سنت کیفی انجام شده است؛ بدین معنا که در این سنت روشی، علاوه بر مستندسازی تجربه فردی، ایدئولوژی و ذهنیت، می‌توان با آنها اطلاعاتی در خصوص ساختارهای اجتماعی و جنبش‌ها و نهادهای اجتماعی ارائه کرد (Eidi & Noorian, 2017). روش‌های کیفی زمینه را برای درک و مداخله بیشتر و بهتر در عرصه پژوهش، به‌ویژه در قلمرو مطالعات انسانی، فراهم می‌کند. در این پژوهش، از روش تحلیل روایت مضمونی به مثابه یکی از رویکردهای این سنت استفاده شده است. تحلیل روایت، عدم قطعیت، پیچیدگی و تضادها و دوگانگی را برنمی‌تابد، زیرا روایت‌ها تاریخ سوزها و بیانگر غنا و فقر احساسات، اندیشه‌ها و تجربه‌های انسانی هستند. آنها آشکارکننده معایب و مزایا هستند، به خلق هویت و واقعیت اجتماعی کمک می‌کنند و حتی باعث دگرگونی می‌شوند و به این دلیل روایت‌ها بررسی می‌شوند که ساختارهای ایجاد معنا هستند. در میان شیوه‌های مختلف تحلیل روایت، دو شیوه تحلیل مضمونی و تحلیل ساختاری بیشترین کاربرد را دارند. در پژوهش حاضر، از روش تحلیل روایت مضمونی استفاده شد. تحلیل مضمونی برای ما این امکان را فراهم می‌آورد که تم‌های مستخرج از مجموعه داده‌ها را ببینیم و با استفاده از یک دیدگاه پنهان، بتوانیم ایده‌های اساسی را شناسایی و بررسی کنیم. پس از پیاده کردن متن مصاحبه‌ها، مصاحبه برای بار اول خوانده می‌شود و کدگذاری برای یافتن بخش‌های اصلی و عناصر ساختاری مربوط به هر داستان انجام می‌شود. سپس داستان از سوی پژوهشگر بازنویسی و طبقات اصلی آن استخراج و در یک جدول وارد می‌شود. سپس تحلیل موضوعی استقرایی، به منظور یافتن طبقه اصلی و تم‌ها در متن هر مصاحبه، صورت می‌گیرد. در این زمینه، برای گردآوری داده‌های پژوهش از ابزارهای مشاهده مشارکتی و مصاحبه‌های عمیق با سؤوها استفاده شده است. جامعه هدف این پژوهش، معلمان آموزش و پرورش استان خوزستان که دارای تجربه‌هایی در زمینه مشکلات زبانی تدریس در دوره‌های مختلف آموزشی با سابقه خدمت 5 تا 18 سال می‌باشد. نمونه آماری از یکسو براساس روش نمونه‌گیری هدفمند یا نظری، زنان 25 تا 48 ساله را دربرمی‌گیرد که تا مرحله اشباع نظری داده‌ها 46 نفر را شامل می‌شود در جدول 1 مشخصات نمونه‌ها براساس منطبق گفته‌شده آورده شده است. جهت تحلیل داده‌ها از تکنیک تحلیل تماتیک استفاده شد. تحلیل تماتیک عبارت است از عمل کدگذاری و تحلیل داده‌ها با این هدف که داده‌ها چه می‌گویند. این نوع تحلیل به دنبال الگویابی در داده‌هاست. زمانی که الگویابی از داده‌ها به دست آمد، باید حمایت موضوعی

اگر روش تحقیق تجربه زیست است پس بهتر [H5] Commented است نام پدیدارشناسی ذکر گردد. در قسمت جداول و مفاهیم استخراج شده، نوشته شده است مضمون، که به نظر می‌رسد تحلیل مضمون انجام نشده است چرا که در تحلیل مضمون، نوع مضمون مهم است مثلاً شبکه مضامین، سلسله مراتبی و ... تعداد مصاحبه‌کنندگان بسیار زیاد است. طبق نظر لینگن و گوبا تعداد مشارکت‌کنندگان قسمت کیفی و با مصاحبه‌ی عمیق بیشتر از 20 نفر نمی‌شود. اگر به اشباع نیز رسیده باشید فراوانی باید ذکر گردد که از یک جایی به بعد داده‌ها تکراری شده اند لذا محقق مصاحبه‌ی دیگری انجام نداده است

تعداد 40 نفر معمولاً در تحقیقاتی که کدهایی از ادبیات تحقیق استخراج شده است و طبق تکنیک دلفی برای خبرگان ارسال می‌شود استفاده می‌گردد.

آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان: تحلیل روایت معلمان از فرآیند تدریس در مناطق دوزبانه استان خوزستان

از آن صورت گیرد. به عبارت دیگر، تم‌ها از داده‌ها ریشه می‌گیرند. در این تکنیک، برای کدگذاری از کدگذاری باز استفاده شد؛ به‌طوری‌که داده‌های به‌دست‌آمده از مصاحبه ابتدا مفهوم‌بندی شده و سپس براساس وجه تشابه و تفاوت مقوله‌بندی شدند. برای رسیدن به معیار قابلیت اعتماد نیز از دو تکنیک استفاده شد: 1. کنترل یا اعتباریابی از سوی اعضا بدین‌معنا که از مشارکت‌کنندگان خواسته شد تا یافته‌های کلی را ارزیابی کنند و در مورد صحت آنها نظر دهند و 2. تحلیل بدین‌معنا که به داده‌های خام رجوع شد تا ساخت‌بندی نظریه با داده‌های خام مقایسه و ارزیابی شود. بنابراین، منطق در پژوهش حاضر از میان 78 جمله مرتبط با روایت اصلی، 36 مفهوم اولیه، 8 مفهوم عمده که خط داستان را به مضمون نهایی وصل می‌کند استخراج شد که شرح آن در جدول 2 آمده است.

یافته‌های تحقیق

جدول 2. مشخصات مشارکت‌کنندگان پژوهش

دوره تحصیلی متوسطه	دوره تحصیلی ابتدایی	کارشناسی ارشد و بالاتر	کارشناسی	سابقه بین 10 تا 20 سال	سابقه بین 10 تا 20 سال	سابقه کمتر از 10 سال	علوم پایه	علوم انسانی	سن 40 سال به بالا	35-40 سن		
										سن	سن	سن
12	12	12	10	21	14	11	8	38	15	23	4	4

بهتر است برای درک بهتر، مدل تحقیق که: **Commented [H6]:** نویسندگان زحمت زیادی کشیده اند حتما رسم شود که بهتر است با نرم افزار مکتس کیودا برای تحلیل داده ها استفاده شود که شکل شماتیک به درک خواننده کمک میکند.

بهتر است در قسمت یافته های تحقیق بیان گردد **Commented [H7]:**

روایت یافته‌های میدانی

نگاه نخست به بسترهای زیر، بیانگر این نکته می‌باشد که موانع یاد شده از جنس‌ها و انواع مختلفی می‌باشند و گستره‌ای متنوع از موانع مربوط به منابع انسانی گرفته تا نارسایی‌های ساختاری و سخت‌افزاری را در برمی‌گیرند. از آنجاکه تفسیر و تعریف افراد مختلف از هر کدام از این موانع می‌تواند متفاوت باشد، الزام است که گزیده ای از نظرات ارائه‌شده از سوی مصاحبه‌شوندگان این تحقیق برای هر کدام از این موانع به‌روشنی بیان شوند. در ادامه، هر کدام از دسته‌های موانع شناسایی‌شده، براساس موانعی که در ذیل آنها قرار گرفته‌اند توضیحاتی ارائه شده است. پس از بررسی نظرات مشارکت‌کنندگان به چالش‌های ذیل از طریق تحلیل مصاحبه‌ها رسیدیم؛ و آنها را به 10 دسته کلی؛ «عدم توجه به بافت و مؤلفه‌های فرهنگی و اجتماعی، مقاومت فردی خانواده و دانش آموز، سرخوردگی و خودباختگی، ضعف مدیریتی و ساختاری نظام آموزش عالی، آماده‌سازی محدود فراگیران قبل از زمان کلاس و ضعف محتوایی، افزایش تنبلی و حواس پرتی دانش آموزان، عدم ارتباط زبان کتاب درسی با ویژگی‌های زبانی منطقه ای و بومی، نامادگی فنی و زیرساختی و مصوبات تحمیلی، نبود فرصت خلاقیت و همدلی با معلمان، عدم برخورداری از عدالت و سهم یکسان در بهره مندی و فهم درست زبان فارسی» از تم‌های سازمان دهنده و مورد توجه مصاحبه‌شوندگان بود. شایع‌ترین مشکل گزارش شده، آماده‌سازی محدود فراگیران قبل از زمان کلاس، عدم توجه به بافت و مؤلفه‌های فرهنگی و اجتماعی و مقاومت فردی خانواده و دانش آموز است.

بی توجهی به بافت و مؤلفه های فرهنگی و اجتماعی

عامل و ارتباط در کلاس و مدرسه، غالباً بازتابی از زمینه فرهنگی، تاریخی و اجتماعی است به عنوان عامل مهمی در فراگیری زبان دوم به عنوان زبان آموزشی اهمیت به سزایی دارد. دانش آموزانی که در نظام آموزش دو زبانه دوگانه شرکت می‌کنند، ممکن است دستخوش تبعیض‌ها و تعصبات قومی قرار گیرند و عملاً وضعیت نازل گروه اقلیت زبانی خود و هم‌تایان‌شان را تجربه کنند. این تأثیرات محیطی ممکن است در بهداشت روانی مانند خودباوری، اضطراب، ارتباط با هم‌کلاسان و موفقیت درسی آنها اثر بگذارد؛ به همین دلیل بر اهمیت یک محیط مناسب فرهنگی - اجتماعی برای این گونه دانش آموزان تأکید می‌ورزد. طبق نظر مشارکت‌کنندگان، هویت ارتباط‌ها متأثر از شکله تربیتی پیش از آن است.

جدول 1. درون مایه‌های اصلی و فرعی حاصل از تجربه زیسته معلمان از چالش‌های تدریس در مناطق دو زبانه

تم اصلی	شواهد	تم محوری	خرده تم‌ها	مفاهیم تشکیل دهنده تم‌ها
عدم توجه به بافت محله‌ای و منطقه‌ای	<p>طبق نظر مشارکت‌کننده (کد 2, 25, 25 ساله): «ترک تحصیل در مناطق دو زبانه بیشتر برای دانش آموزانی اتفاق می افتد که والدین آنها کم سواد یا بی‌سواد هستند».</p> <p>طبق صحبت مشارکت کننده (کد 22, 40 ساله): «در مناطق حاشیه نشین چون والدین کم سواد هستند ممکن است وقتی دانش آموز در خانه به تمرین و تکرار درس نیاز داشته باشد باز هم خانواده قادر به رساندن مطلب به دانش آموز به زبان فارسی نباشد».</p>	مقاومت سنت پیرامون در مقابل هژمونی مرکز	فقر مالی	فقر، ضعف اقتصادی و وضع مالی، محرومیت، آشفتگی مالی، فراهم نبودن امکان رفتن به مهد و پیش دبستانی
			ترک تحصیل دانش آموزان	بی‌سوادی پدر و مادر، طرز تفکر، فرهنگ و خانواده‌ها، پیشینه روستایی داشتن، داشتن لهجه‌های متفاوت در حرف زدن، توجه شرایط و محیط زندگی دانش آموز، پابندی به آداب و سنت‌های قدیمی و غلط
			باورهای سنتی خانواده‌ها	دوزبانیگی و مشکلات خانوادگی، تداخل مشکلات شخصی با وجهه و اهمیت زبان فارسی دانش آموز، اجبار به ازدواج و وارد شدن به بازار کار، عدم همکاری افراد در فرضیه تحصیل فرزندان به جهت ازدواج در کودکی، ناتوانی خانواده در حد انتقال اطلاعات به زبان فارسی دانش آموز، عدم درک مفاهیم درسی برای دانش آموز، عدم شرکت در کلاس‌های پیش دبستانی و نقاشی، حاشیه نشینی، ناشناخته بودن برخی حرف‌ها و شنیدن آنان تا به حال در یک فضای بزرگ تر
	به باور مشارکت کننده (کد 27, 42 ساله): «بستگی به شرایط و محیط زندگی آن دانش آموز دارد اگر دانش آموز در محیطی زندگی کرده که تاکنون کلاس-های پیش دبستانی و... شرکت نداشته در اینصورت با محیط مدرسه بیگانه است ولی اگر شرکت کرده باشد دچار بیگانگی نمی شود».	سیاست آموزشی شهرگرا	باز تولید ساختار اجتماعی	خارج از محدوده استعداد خود دانستن یادگیری زبان فارسی، عدم داشتن قدرت در سخن گفتن به زبان
			مقاومت نظام پدرسالاری	خالی بودن گنجینه لغات کودک، محدود بودن گنجینه واژگان جهت ارتباط و شناخت پیرامون
				عدم دسترسی به امکانات فناوری و زیر ساخت‌های لازم در روستاها، فقر و نبود امکانات در مناطق محروم، طرد روستاهای کوچک و حاشیه‌ای، محرومیت‌زایی با نام صرفه‌جویی در منابع، آشنا نبودن با مهارت‌های شنیداری و گفتاری زبان فارسی

مشارکت کننده (کد 23، 38 ساله) در رابطه با عدم توجه به بافت منطقه‌ای چنین می‌گوید: «در کشور ما روستاها، شهرستان‌های کوچک و مناطق محروم بسیار وجود دارد که بسیاری از آنها به جهت شرایط فرهنگی-اقتصادی ضعیف و همچنین پابندی به آداب و سنت‌های قدیمی و غلط، امکان تحصیل را به فرزندان خود نمی‌دهند و آنها را مجبور به ازدواج و وارد شدن به بازار کار در سنین کودکی می‌کنند پرواضح است که این افراد پس از ازواج و فرزندآوری نمی‌توانند همکاری لازم را در زمینه تحصیل فرزندان خود داشته باشند. مطمئناً درک مشاغل درسی موجود در کتاب‌ها برای دانش آموزی که در چنین خانواده‌ای می‌باشد یا فرزند خانواده تحصیلی کرده متفاوت خواهد بود مخصوصاً اگر در این مناطق صحبت کردن به زبان فارسی مرسوم نبوده و بعضاً هم دیده شده که در این مناطق صحبت به زبانی جزء گویش محلی خودان ننگ و عار به حساب می‌آید».

مقاومت خانواده و دانش آموزان

چالشی دیگری که معلمان یادگیری با آن روبرو شدند، دانش آموزان با برخورداری از یک رویکرد سنتی در طول دوران تحصیل خود، در مواجهه با رویکرد جدیدی که آنها را ملزم به شرکت فعالانه در فرایند یادگیری می‌کند، احساس ناراحتی کردند. فراگیرانی که فاقد مهارت فراشناختی و سازمانی بودند، در کلاس‌های درس معلومات می‌جنگیدند (Margoniner, 2014). زیرا تصور می‌کردند که آنها آموزش نمی‌دهند. بلکه خودشان آموختند (Qartali, 2020:223).

به باور مشارکت کنندگان، تحول رویکرد نظام آموزش دبستان از آموزش محوری به پرورش محوری این فرصت را در استانهای دوزبانه ایجاد می‌کند که برنامه‌های مربوط به تربیت و پرورش ظرفیت‌های شخصی و توانمندی‌های اجتماعی کودکان این استان‌ها به زبان مادری آنها انجام پذیرد. شاید مناسب باشد که در استان‌های دوزبانه، در سه سال اول دبستان، با استفاده از زبان مادری، پرورش کودکان‌مان را از جنبه رشد توانایی‌های زیستی و شخصی و تکامل توانایی‌های ارتباطی و اجتماعی در دستور کار قرار دهیم. در این دوره آنان همچنین می‌توانند فرهنگ و ادبیات زبان مادری خویش را بیاموزند تا فرصت یابند به مرزهای شکوفایی زبان درونی و زبان تفکر خویش نزدیک شوند. آنگاه از سال چهارم با شیبهی ملایم، آموزش زبان فارسی آغاز شود، به گونه‌ای که تا پایان سال ششم دبستان این کودکان خواندن و نوشتن به زبان فارسی را هم آموخته باشند و با ورود به دبیرستان بتوانند آموزش‌های علمی خود را به صورت کامل به زبان فارسی فراگیرند.

جدول 2. درون مایه‌های اصلی و فرعی حاصل از تجربه زیسته معلمان از چالش‌های تدریس در مناطق دو زبانه

تم اصلی	شواهد	خرده تم‌ها	مفاهیم تشکیل‌دهنده تم‌ها
مقاومت خانواده و دانش آموز	طبق نظر مشارکت کننده (کد 9، 35 ساله): «دانش آموزان تا موقعی که وارد مدرسه شوند تسلط بر زبان عربی داشتند مخصوصاً مدرسی که بیشتر در روستا هستند و بچه‌ها بیشتر عربی مسلط هستند و ما در اهواز متأسفانه دو زبان متفاوت داریم اگر لهجه داشتیم خوب زبان غالب بود و لهجه مشکلی نداشتیم و با کار کردن دانش آموز لهجه اش برطرف می‌شد اما ما اینجا دو زبان داریم که هر کدام از اینها آموزش جداگانه ای می‌خواهد و متأسفانه دانش آموز برایش خیلی مشکل است که از زبان مادری خودش دل بکند و با زبان فارسی آشنا شود».	تقابل لهجه و زبان دانش آموز	تکرار پایه دانش آموز به جهت عدم درک مطالب درسی، تعصب داشتن در فراموشی لهجه مادری، نداشتن تشویق و ذوق رفتن به مدرسه
		فاصله و تفاوت زبان مادری و زبان دوم فرد یادگیرنده	لهجه غلیظ و بومی داشتن، عدم صحبت با زبان غیر از زبان مادری تا سن شش سالگی، عدم آشنایی دانش آموز سال اول با محیطی به غیر از خانواده
		کلیشه‌های فرهنگی جامعه	آموختن زبان عربی به بچه‌ها به عنوان اصول خانوادگی، عدم تعامل والدین و معلمان در آموزش صحیح، سخت دل کندن از زبان مادری، مقاومت در آموزش زبان فارسی به کودکان در خانواده، آشنایی صرف به زبان مادری، عدم همکاری والدین در تفهیم زبان فارسی، اجبار پدر و مادر در دیر رفتن به مدرسه، عدم تلاش در آموختن کودک از کودکی به زبان مادری
	طبق نظر مشارکت کننده (کد 16، 40 ساله): «در یکی از آزمایشات علوم دانش آموز به خاطر تسلط نداشتن روی زبان فارسی و اینکه نمی‌توانست کلمات را درست بیان کند و کنار هم بچیند و جمله را به من منتقل کند نتوانست جواب من را بدهد و رفت خانه و فیلم و آزمایش را با صدای مادرش به زبان عربی برای من فرستاد».	مقاومت درونی در یادگیرنده	مقاومت دانش آموزان در برابر یادگیری، توقف و عدم تلاش دانش آموزان در گوش دادن صحیح به کلمات، مقاومت به سواد آموزی با زبانی کاملاً بیگانه در مناطق غیرفارسی

سرخوردگی و خودباختگی؛ توجه به جنبه‌های شخصی و فردی مطلوب از دیدگاه دانشمندان در فرایند خلاقیت شامل انگیزه درونی، تخصص در زمینه مورد نظر، تجربه لازم، توانایی‌های شناختی، شهامت داشتن، خصوصیات و ویژگی‌های شخصی متنوع است. عوامل و موانع فردی و شخصی شامل عدم تجربه کافی، نداشتن انگیزه، انعطاف نداشتن، انگیزه بیرونی به جای انگیزه درونی و عدم مهارت اجتماعی خواهد بود.

شکل نگرفتن برهمکنشی بین دانش‌آموز و معلم؛ کیفیت بخشی به نظام آموزشی در یک همکنشی متقابل ایجاد می‌گردد. براساس نظریه «خودتعیین‌گری» یکی از نیازهای بنیادین روانشناختی تمایل به قوی و پایدار بودن روابط بین فردی، اتصال با دیگران، پذیرفته شدن از سوی آنان و احساس تعلق به آنها و به جامعه اشاره دارد. معلم از مهمترین ارکان جامعه و در واقع اولین، بزرگسال غیر از پدر و مادر است که امکان این ارتباط حمایت‌گرانه را به کودک می‌دهد و از این نظر، کیفیت ارتباط با او از اهمیت زیادی برخوردار است. ارتباط با معلم و کیفیت پذیرش از سوی او، انگیزه دانش‌آموز را در فعالیت‌های تحصیلی و عملکرد هیجانی و اجتماعی او را بهبود می‌بخشد. وجود تعارض در این رابطه، با ایجاد احساس ناامنی و فشار، مانعی برای رشدش به حساب می‌آید (Lari et al, 2019:59)

جدول 3. درون مایه‌های اصلی و فرعی حاصل از تجربه زیسته معلمان از چالش‌های تدریس در مناطق دو زبانه

تم اصلی	شواهد	خرده تم‌ها	مفاهیم تشکیل دهنده تم‌ها
سرخوردگی و خودباختگی	<p>به باور مشارکت کننده (کد 41، 36 ساله): «مدرسه و فضای مدرسه برای دانش آموزان دو زبانه مخصوصاً پایه اول در روزهای اول سال کاملاً بیگانه است برای معلمان فارس زبان چون با زبان عربی کاملاً بیگانه هستند».</p> <p>طبق نظر مشارکت کننده (کد 19، 29 ساله): «کاملاً بیگانه نیستند اما چون با زبان دیگری قرار است آموزش ببینند این نوع آموزش برایشان نامانوس است به نظر بنده عواملی از جمله بیسوادی والدین، فقر و تنگدستی، دوری مسیر بیشتر از دو زبانه بودن می‌تواند علت ترک تحصیل باشد».</p> <p>مشارکت کننده (کد 23، 38 ساله): «خودبیزاری باعث می‌شود احساس ترس و پوچی کنند و اینکه نتوانند خود را در کاری ببینند یا آن را انجام دهند».</p>	فشار زیستی و اجتماعی غفلت از پرداختن به پرورش ابعاد وجودی کودک	سکوت به جهت ترس از مسخره شدن توسط هم کلاسی‌ها و معلم، مشکلات شنیداری، گفتاری و نوشتاری دانش آموزان دوره ابتدایی، سخت نوشتن واژه‌ها، احساس خودکم بینی به دلیل بلد نبودن زبان غالب
		نابرابری و رقابت کسب فرصت‌های اجتماعی و اقتصادی با فارسی زبانان	تنها بودن در زنگ‌های تفریح، تمسخر به خاطر لهجه، عدم اعتماد به نفس کودکان در زبان، ضعف در تعامل با هم کلاسی‌ها و معلم، محسوس نبودن مطالب کتاب درسی، آموزش مطالب و موضوعات به زبان محلی تا فارسی، بیگانه بودن با فضای مدرسه
شکل نگرفتن برهمکنشی بین دانش آموز و معلم	<p>طبق نظر مشارکت کننده (کد 24، 30 ساله): «امسال بعد از عید که مدارس حضوری شد دانش آموزی سر کلاس من بود که تکرار پایه داشت و هر چه با او حرف می‌زدم متوجه نمی‌شد و جواب نمی‌داد و نمی‌توانست بنویسد و بخواند تا اینکه یک روز با یکی از بچه‌ها سر کلاس دعوایش شد و موقعی که من به آن دانش آموز گفتم چرا دعوا کردی و علی را زدی، گفت: علی حرف زشت زد و آن وقت آن دانش آموز شروع کرد به حرف زدن که خانم من متوجه حرف‌های شما می‌شوم باعث تعجب من شد و اینکه چه مشکلی بوده که من نتوانستم این دانش آموز را به صحبت بکشم».</p>	به حاشیه رفتن مفاهیم و ادراکات کودک	عدم درک صحیح مطالب، ضعف مفهومی در مطالب درسی، ضعف در بازگویی مطالب، مسلط نبودن به زبان فارسی، داشتن دایره لغات محدود، عدم درک مفاهیم و آموزه‌های ابتدایی و پیش پا افتاده، متفاوت بودن اطلاعات درسی با آموخته‌ها
		توقف فرایند تکاملی دریافت مفاهیم و ادراکات	مشکل روخوانی و صحبت کردن به زبان فارسی، عدم پاسخگویی به درخواست‌های معلم، عدم فهم مطالب در پایه اول، عدم تسلط دانش آموزان عرب به زبان فارسی، مشکل داشتن دانش آموز در تعریف و توضیح موضوعات درسی، بیگانه بودن با قوانین و مقررات مدرسه، کسب نمرات پایین در دروس

ضعف مدیریتی و ساختاری نظام آموزشی

نظام آموزشی ایران به‌رغم پیشرفت‌های نسبی در زمینه رشد کمی آموزش، مراقبت‌های اولیه دوران کودکی و آموزش بزرگسالان در دستیابی به اهداف آموزش کیفی موفقیتی نداشته است. آموزش کیفی آموزش است که با تنوع استعدادها و نیازهای کودکان و نوجوانان و با انتظارات جامعه معاصر مطابقت داشته باشد. آموزشی که به ایجاد و تقویت ارزش‌ها، نگرش‌ها و مهارت‌هایی در یادگیرندگان منجر شود در نظام آموزشی فعلی دانش‌آموزان در شکل‌گیری هنجارها، تصمیمات و برنامه‌های مدرسه هیچ تأثیری که ناشی از نقش فعال آن‌ها باشد ندارند. همچنین جز انجام کارهای فردی که حتی آن را نیز خود تعریف نمی‌کنند مسئولیت دیگری ندارند و مسئولیت‌پذیری را فرا نمی‌گیرند.

جدول 4. درون مایه‌های اصلی و فرعی حاصل از تجربه زیسته معلمان از چالش‌های تدریس در مناطق دو زبانه

تم اصلی	شواهد	خرده تم‌ها	مفاهیم تشکیل دهنده تم‌ها
ضعف مدیریتی و ساختاری نظام آموزشی	طبق نظر مشارکت کننده (کد 15)، 35 ساله؛ «در دهه‌های اخیر سیاست‌گذاری آموزش و پرورش و مؤلفان کتاب‌های درسی دوره ابتدایی در تألیف این کتاب‌ها دغدغه دانش آموزان دو زبانه را مدنظر داشته اند. اما کافی نیست و تألیف کتاب درسی ابتدایی برای مناطق غیرفاس زبان انجام نشده است».	سیاست زدگی در امر آموزش	ضعف مدیریت نیروی انسانی در مراکز مسئول آموزش و پرورش، ضعف مدیریتی نیروی آموزش و پرورش، در نظر نگرفتن دغدغه دانش آموزان دو زبانه در سیاست‌های آموزشی
	طبق صحبت مشارکت کننده (کد 9)، 35 ساله؛ «دو زبانگی یکی از مشکلات کهنه نظام آموزشی در ایران که هیچ طرح و برنامه ای تاکنون توانسته به آن پایان دهد. طبق نظر مشارکت کننده (کد 36)، 46 ساله؛ بخش اعظمی از کتاب کار و فناوری پایه ششم را به رایانه اختصاص داده اند. دانش آموزی که در روستا زندگی می کند وقتی به زبان دسترسی ندارد چگونه می‌تواند آموزش ببیند متأسفانه امکانات هم در این زمینه صفر است».	در نظر نداشتن چالش دو زبانگی	عدم درک مفاهیم درسی برای سواد آموزان و دانش آموزان تک زبانه، ملی بودن مطالب درسی بدون در نظر داشتن تفاوت ها، قضاوت بودن مطالب ملی با زبان مادری، تغییر مسیر زندگی دانش آموزان با فراگرفتن زبان ملی، ناتوانی در برقراری ارتباط با کتاب درسی، سخت بودن صحبت و درس جواب دادن، قابل درک نبودن مفاهیم درسی به جهت ناآشنا بودن، تألیف کتاب‌های درسی در حد بچه های بالای شهری و هوش بالا، عدم توجه مؤلفین در کارهای علمی و آزمایشات متناسب با تمام اقشار، دشواری ویرایش کتاب‌های درسی در دهه هفتاد، نامناسب بودن فونت های نوشتاری برای دانش آموزان، عدم نظم خاص در تدریس حروف الفبا، عدم توجه به دو زبانه بودن در ورودی سال‌های اول، ضعف کتب درسی ابتدایی، ضعف در نقل اطلاعات علمی، عدم ملاحظه بچه های روستایی و غیر فارسی زبان، زمان کم در تفهیم مطالب درسی، بی‌توجهی به تفاوت‌های حاصل از امر چند زبانگی، ملاحظه نکردن دانش آموزان با هوش پایین تر، در نظر نگرفتن چالش دو زبانگی در خوزستان، عدم تشویق و امتیاز معلمان به یادگیری زبان دوم، عدم فرهنگسازی مناسب در این زمینه

		بی توجهی به زیرساخت‌های آموزشی	ضعف وسایل کمک آموزشی و عدم درک مطالب فارسی، عدم استفاده از معلمین بومی منطقه، زیرساخت‌های ناکافی و نامناسب، مشکل دیرینه آموزش و پرورش و ضعف برنامه درسی، عدم آشنایی دانش آموزان با برخی شیوه های آموزشی محتوایی
--	--	--------------------------------	---

آماده‌سازی محدود فراگیران قبل از زمان کلاس: ضعف محتوایی و چالش‌های فردی از تم‌های سازمان‌دهنده و مورد توجه مصاحبه‌شوندگان بود. تسلط بر ریزمهارت‌های خواندن، داشتن آگاهی و استفاده از راهکارها و استراتژی‌های کارآمد خواندن از چالش‌های دیگری بود که مشارکت کنندگان به صراحت بر آن اذعان داشته‌اند. با اشاره به اینکه در مناطق دوزبانه شاهد هستیم که زبان محلی در محیط آموزشی هم غلبه می‌یابد و حتی خود درس ادبیات فارسی هم به زبان محلی تدریس می‌شود که باعث ایجاد مشکلاتی می‌شود معلمان به این موضوع اهتمام جدی داشته باشند و روش‌های تدریس متناسب با محیط ابداع و بکارگیرند تا آموزش زبان فارسی دچار لطمه نشود.

جدول 5. درون مایه‌های اصلی و فرعی حاصل از تجربه زیسته معلمان از چالش‌های تدریس در مناطق دوزبانه

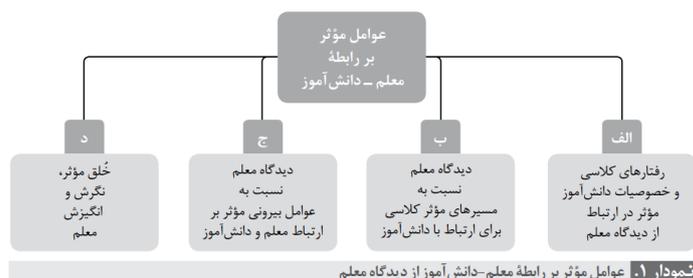
تم اصلی	شواهد	خرده تم‌ها	مفاهیم تشکیل دهنده تم‌ها
آماده سازی محدود فراگیران قبل از زمان کلاس و ضعف محتوایی	به باور مشارکت کننده (کد 16، 40، 16، 40 ساله): «باید فکری کرد معلم را وادار ساخت قبل از اینکه آموزش فارسی به کودکان بدهد خودش هم زبان کودک را یاد بگیرد. دو زبانه بودن عالمی دارد که نمی‌شود معنای خاصی بهش داد باید در محیطش قرار گرفت هر چند به این شکل کودک از آموزش‌ها بهره‌مند نمیشه اما به نظرم با وجود امکانات چون تصویر و فیلم بهتر می‌شود آموزشی ببیند تا کتاب‌ها که مطابق با شرایط کودک نیست».	چالش گستردگی کلمات در زبان رسمی و محلی	درونی نشدن زبان فارسی در کودکان دو زبانه، نداشتن مهارت خواندن و نوشتن
		نداشتن محتوای به روز در فرایند آموزش	عدم مهارت و کمیت‌های فرهنگی، روبرو بودن با چالش‌های چندزبانگی تا دو زبانه‌گی، عدم گوش دادن دانش آموز به مطالب معلم، جذاب نبودن محتوای درس
		آماده‌سازی محدود فراگیران قبل از زمان کلاس	عدم فهم و درک احساسات دانش آموزان توسط معلم، غریب و بیگانه بودن مفاهیم درسی برای پایه‌های پایین، بی ارتباط بودن تجربه‌های زبانی در کتاب‌های درسی، به روز نبودن محتوای درس

اشتراکات زبانی کتاب درسی با ویژگی‌های زبانی منطقه‌ای و بومی

زبان مادری اولین زبان آموخته شده توسط فرد است، زبانی است که فرد با آن صحبت می‌کند، با آن رشد می‌کند و عناصر فرهنگی و اجتماعی محیط خود را توسط آن دریافت، لمس کرده و با آن هویت می‌یابد. زبان دوم (غیرمادری) زبانی که به طور کل متفاوت با زبان مادری است. زبان آموزشی، زبان رسمی آموزش و انتقال مفاهیم در مدرسه می‌باشد. طبق نظر ویگوتسکی، فرایندهای شناختی انسان در طول تاریخ شکل می‌گیرد و با ابزارهای فرهنگی و اجتماعی از فردی به فرد دیگر و از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود (Yu & Bain, 1980). اسرل هم «جهان را نه آنگونه که هست، بلکه بواسطه مفاهیمی تحریف شده و جدا شده از واقعیت که بواسطه زبان به مغز انتقال یافته و دوباره در زبان کدگذاری شده اند، تعریف می‌نماید». بنابراین قدرت می‌تواند از ابزار زبان در جهت رفع روابط فراتری و فروتری طبقات اجتماعی استفاده نماید، نه در جهت عکس آن که بر این تعارضات دامن زند.

جدول 6. درون مایه‌های اصلی و فرعی حاصل از تجربه زیسته معلمان از چالش‌های تدریس در مناطق دو زبانه

مضمون اصلی	شواهد	خرده تم‌ها	مفهوم
اشتراکات زبانی کتاب درسی با ویژگی‌های زبانی منطقه‌ای و بومی	طبق نظر مشارکت‌کننده (کد 5، 30ساله): «یک روز برای کلاس نقاشی از گل رس استفاده کردم و از دانش آموز پرسیدم پس خوب بگو ببینم چه چیزایی دوست داری با گل درست کنی؟ او گفت دریا و فهمیدم هیچ فهمی از کلمه دریا ندارد».	پیشچیدگی ناموزون دستور زبان فارسی	معانی متفاوت کلمات در زبان ملی و رسمی، عدم توانایی در درک و تولید کلمات نهفته در واج آرایه‌ها، عدم ارتباط معنایی بین زبان رسمی و ملی، ضعف در یادگیری، ثقیل بودن یادگیری حروف الفبا برای پایه دوم
	طبق صحبت مشارکت‌کننده (کد 10، 38 ساله): «یک روز دانش آموزم که به زبان فارسی آشنایی و تسلط نداشت را پای تابلو آوردم و از او خواستم که با کلمه خروس جمله بسازد هر کاری می‌کردم متوجه نشد که معنی کلمه خروس چیست در آخر یکی از دانش آموزان که هم زبانش بود خواستم به زبان خودش خروس را برایش معنی کند خروس به زبان عربی یعنی بچ. خلاصه وقتی دانش آموز متوجه شد از او چه خواستم نوشت خروس بچ قوقولی قوقو می‌کند».	بازگرداندن واژگان و استفاده از الگوهای واژسازی جهت غنای زبان فارسی	مشکل دانش آموزان در تشخیص و تولید برخی از واج‌ها مثل (گ، پ، چ)، عدم توانایی در درک و تولید کلمات نهفته در واج آرایه‌ها، ناهم تراز بودن دانش آموزان دو زبانه در درس املا، تغییر مفاهیم فارسی به عربی جهت عدم فهم کلمه، تفاوت در آموزش زبان بومی و غیر بومی

(برگرفته از پژوهش لاری و همکاران، 1398: 59)

نامادگی فنی و نبود نگاه مدرسه محورانه به مسئله؛ شهروندی عبارت از رشد و پرورش ظرفیت‌های افراد و گروه‌ها برای مشارکت و تصمیم‌گیری و عمل آگاهانه و مسئولانه در زندگی اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی است (Lotfabadi, 2006). بنابراین برنامه‌ریزی آموزشی و برنامه‌ریزی درسی برای چنین تربیتی باید مشتمل بر اهداف، روش‌ها و محتوایی هماهنگ و همخوان باشد، در غیر این صورت انتظار برآمدن اهداف انتظاری بیپایه است (Alipor et al, 2020:29). ضعف فنی و مصوبات تحمیلی آموزش و پرورش، از دیگر تم‌های سازمان دهنده در پژوهش حاضر براساس مصاحبه‌ها بود.

یکی از آگاهان این حوزه به چالش‌های فنی اینگونه اشاره کرده است: آموزش و پرورش ما بدون اینکه زیرساخت‌ها را متحول کند می‌گوید می‌خواهم نظام ارزشیابی‌ام را از نظام ارزشیابی سنتی تبدیل کنم به نظام ارزشیابی توصیفی که ایرادهای زیادی دارد. مطلعی در به کارگیری و کاربست فناوری‌های مورد نیاز در کلاس اذعان داشت که: مشکلات زیرساختی چون تراکم بالای کلاسی، معلمان آموزش ندیده به علت برخی مصوبات تحمیلی به آموزش و پرورش، محدودیت در تربیت معلم بدون اعتبارات ویژه برای اینکار برنامه‌های آموزشی به خوبی قابل اجرا نیستند. باید آموزش و پرورش هم به دغدغه ملی تبدیل شود. باید به تدریج معلمان توانمند شوند و دوره پیش دبستانی هم در مناطق دوزبانه اجباری شود. در نظام بروکراتیک اداری ما این مسئله مغفول واقع شده است.

جدول 7. درون مایه‌های اصلی و فرعی حاصل از تجربه زیسته معلمان از چالش‌های تدریس در مناطق دوزبانه

تم اصلی	شواهد	خرده تم‌ها	مفاهیم تشکیل دهنده تم‌ها
ناآمادگی فنی و نبود نگاه مدرسه محورانه به مسئله	طبق نظر مشارکت کننده (کد 17،40 ساله)؛ «در برخی از مناطق نه تنها دانش آموزان دو زبانه نیستند بلکه چند زبانه هستند. برخی مناطق چندین طایفه دارند که هر کدام از این طایفه‌ها با لهجه‌های متفاوتی صحبت می‌کنند که حتی معلمان بومی نمی‌توانند گویش تمام آنها را بفهمد».	معلمان آموزش ندیده به علت برخی مصوبات تحمیلی به آموزش و پرورش	عدم برقراری ارتباط کلامی با دانش آموزان توسط معلمان غیربومی، عدم تسلط معلمان فارسی زبان به زبان بومی، عدم تشخیص هویت شخصی و اجتماعی توسط معلم، نفهمیدن زبان معلم فرع بر سوادآموزی، سواد دانش آموزان، عدم توانایی معلمان در تدریس خوب در این مناطق، عدم تسلط معلمان به زبان مادری منطقه
		ضعف پشتیبانی علمی و زمینه سازی فرهنگی سرمایه گذاری	طاقت فرسا بودن زحمات معلمان، صرف وقت جهت یادگیری و نرسیدن به یادگیری دلخواه، آموزش نیازمند یادگیری زبان منطقه توسط معلم، دیرآموزی، سرزیر شدن انرژی معلم به جهت عدم درک زبان و زبان آموزشی دانش آموز
		عدم ابداع روش‌های تدریس مناسب با محیط	تکرار مسائل ساده به واسطه معلم به جهت عدم تفهیم مطالب درسی، عدم آزمایش روش‌های مختلف جهت تفهیم مطالب درسی، به کار بردن کلمه ها با توجه به لهجه، شباهت کلمات فارسی با زبان و کلمات عربی، نفهمیدن زبان معلم، نارسایی- های معلمان در آموزش مفاهیم، برقرار نکردن ارتباط با معلم و محیط از نظر روحی، عدم آشنایی معلمین با گویش‌های متفاوت منطقه، بیگانه بودن معلم به زبان دانش آموز، نداشتن تجربه کافی معلمان، تسلط نداشتن معلمان به زبان عربی، عدم فهم زبان دانش آموز جهت تفهیم درس

مهارت و توانایی مضاعف معلم در مناطق دوزبانه: راه‌های نوآورانه برای تبدیل شدن به فردی است که فرهنگ و زبان دانش آموزان اقلیت را درک کرده و به آنها آموزش دهد. شناسایی صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوزبانه به عنوان اسنادی ضروری به سیاست‌گذاران آموزشی برای آماده‌سازی معلمان دوزبانه کمک می‌کند؛ این صلاحیت‌ها بر این واقعیت تأکید دارند که این معلمان باید در انواع زمینه‌های علمی و آموزشی دانش تخصصی داشته باشند (Shokrolhi et al,2021;41).

آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان: تحلیل روایت معلمان از فرآیند تدریس در مناطق دوزبانه استان خوزستان

جدول 8. صلاحیت‌های معلمان دو زبانه از دیدگاه (2016) Becerra-Lubies & Fones

بهبتر است جدول در ورد رسم شود: [H8] Commented

مهارت‌ها	نگرش‌ها	دانش
معلمان باید قادر به انجام آن باشند	معلمان متعهد به آن باشند	معلمان در مورد آن بدانند
<ul style="list-style-type: none"> - ادامه دادن به رشد حرفه ای خود - انجام پژوهش در کلاس درس - تحلیل جهان از دیدگاه های مختلف - ایجاد رابطه جدید بین زبان نوشتاری و شفاهی - مدیریت تعارض - همکاری با جوامع محلی - استفاده از دانش و تجربیات دانش آموزان در کلاس درس - تعامل برقرار کردن با افراد دارای زبان و فرهنگ متفاوت - همکاری با سایر اعضای مدرسه 	<ul style="list-style-type: none"> - شناسایی خواسته مردم بومی - داشتن سعه صدر نسبت به حوادث جهان - داشتن نقش فعال در تدریس و طراحی برنامه - درسی برای دانش آموزان دو زبانه - داشتن آگاهی انتقادی از رویکرد هژمونیک - نسبت به مدارس دو زبانه - شناخت اهمیت جامعه و خانواده نسبت به آموزش و پرورش - ارزیابی دانش دانش آموزان 	<ul style="list-style-type: none"> - داشتن آگاهی نسبت به زبان بومی و غالب - توسعه شناختی و روانی کودک - تعامل بین فرهنگ ها در مدارس دو زبانه - داشتن جهان بینی و معرفت شناسی بومی - داشتن شناخت نسبت به تاریخ و جغرافیای مناطق دو زبانه - ارتباطات بین فرهنگی - تعلیمات بین فرهنگی - وائین و سیاست های زبان به ویژه سیاست های آموزش دوزبانه - داشتن آگاهی فرهنگی - توسعه اخلاقی در جوامع چندفرهنگی

تم اصلی	شواهد	خرده تم‌ها	مفاهیم تشکیل دهنده تم‌ها
مهارت و توانایی مضاعف معلم در مناطق دوزبانه	طبق نظر مشارکت‌کننده (کد 11، 35 ساله): «آموزگاری که دانش آموز دو زبانه دارد در واقع در دو جبهه خدمت می‌کند. یک طرف دانش آموز عادی کلاس که از لحاظ سطح یادگیری با بودجه بندی کلاس و ایده‌های معلم پیش می‌رود و یک طرف هم دانش آموز دو زبانه که هم از لحاظ سطح یادگیری عقب‌تر و هم از لحاظ عاطفی و اینکه دوستان کمتری را در مدرسه دارد و حساس‌تر است. این موارد از معدود مشکلات آموزگاران دانش آموز دو زبانه باشد».	متمرکز شدن بر توسعه شخصیت نه توسعه‌ی حافظه	دانش آموزان دو زبانه داشتن مساوی با کارکرد در دو جبهه، نیاز به تدریس اطلاعات به زبان مادری و بعد به زبان فارسی، عدم تسلط کافی معلمان غیربومی، خسته شدن معلم، سطح پایین یادگیری هم از لحاظ عاطفی هم درسی، منزوی بودن دانش آموز، مشکل معلمان دو زبانه در کلاس فارسی نه عربی
	طبق صحبت مشارکت‌کننده (کد 35، 30 ساله): «آموزگاران مناطق دو زبانه با مشکلات زیادی مواجه هستند مخصوصاً آموزگاری که غیربومی باشد و تسلط کافی به زبان مادری منطقه نداشته باشد چون آموزگار باید ابتدا با تصویرخوانی به دانش آموز آموزش دهد و نام	تلاش مضاعف جهت تولید مکانیکی افراد باسواد	چندین بار تدریس جهت توجیح مطالب، نامأنوس بودن آموزش زبان فارسی، مشکل در تلفظ درست کلمات، سختی کار در پایه‌های پایین‌تر، درک ناصحیح از احساسات دانش آموزان، کار مضاعف معلم در یادآوری مطالب، تفهیم ثقیل مطالب مورد نظر به دانش آموز، گذشتن از وقت استراحت جهت فهم مطالب درسی به دانش آموز

تصویر را با زبان مادری ترجمه و تعریف کند که بسیار زمان‌بر است.		
--	--	--

(برگرفته از پژوهش شکرالهی و همکاران، 1400: 43)

جدول 9. درون مایه‌های اصلی و فرعی حاصل از تجربه زیسته معلمان از چالش‌های تدریس در مناطق دو زبانه

نبود فرصت خلاقیت و همدلی با معلمان

در ارتباط با موانع خلاقیت و مشکلات آن برخی از خود فرد ناشی می‌شود و برخی مربوط به عوامل اجتماعی است. «بورینگ» معتقد است که: پیشرفت دانش، کار ذهن‌های خلاق است. ولی هر ذهن خلاق که در پیشرفت علم سهمی دارد با محدودیت روبه‌روست (karimiyan,2007). بنابراین زمانی خلاقیت به شکوفایی می‌رسد که شخص بتواند بین آنچه در درون دارد و آنچه از محیط می‌آموزد ارتباط برقرار نماید؛ بدین معنی که طبیعت یا فطرت با تربیت هماهنگ باشد. بنابراین جهت رشد و گسترش خلاقیت، مربیان تربیتی به نکات زیر بایستی توجه کافی مبذول دارند: از وسایل کمک آموزشی بهره بگیرند؛ ارتباط مسائل درسی را با واقعیت‌های زندگی بیان نمایند؛ از محرکات مختلف مثل تصاویر، نمودار و غیره استفاده کنند؛ تخیلات دانش آموزان را تشویق کنند؛ اعتماد به نفس دانش آموزان را تقویت کنند؛ احساس آرامش در دانش آموزان ایجاد نمایند و وامداری در برابر برخی عوامل که مانع خلاقیت هستند شامل ترس از شکست، دل‌سرد شدن، خرافات، پیروی افراطی از دیگران، تفکرات منفی و عدم انعطاف‌پذیری انجام دهند. مشارکت‌کنندگان از این منظر خود را کسانی می‌دانند که تقلاهای مستمر برای بهبود وضعیت معیشت خود داشته اما موانع بیرونی مانع از تحقق این اهداف شده است.

نداشتن سهم یکسان در بهره‌مندی و فهم درست زبان فارسی

نابرابری‌های آموزشی، یکی از مضامین بسیار مهم در حوزه برنامه‌ریزی آموزشی است که سهم و نقش تعیین‌کننده‌ای در گسترش و بهبود آموزش دارد. هنگامی که از نابرابری یا برابری فرصت صحبت می‌شود، منظور نابرابری فرصت بین دختران و پسران در برخورداری از آموزش، نابرابری بین اقلیت‌های مذهبی یا نابرابری در دسترسی به امکانات آموزشی در بین مناطق مختلف کشور است. مسئله نابرابری موجود در نظام آموزشی را می‌توان از نظر دسترسی یا برخورداری از آموزش، از نظر منابعی که به‌عنوان نهادهای نظام در اختیار نظام آموزشی قرار گرفته‌اند مانند هزینه سرانه، نسبت معلم به دانش‌آموز و امکاناتی که در اختیار مدرسه قرار می‌گیرد و در آخر از نظر عملکرد نظام که با شاخص‌هایی مانند نسبت مردودان به قبول‌شدگان، نرخ ارتقای علمی، نرخ افت تحصیلی و سطح نمرات مورد سنجش قرار داد. از طرفی نبود ساز و کار مناسب به منظور تدریس زبان فارسی به کودکان این مناطق و شروع آموزش مهارت‌های خواندن و نوشتن، پیش از آموزش و تقویت مکالمه به این کودکان، سبب شده تا تعداد قابل توجهی از کودکان این مناطق در مسیر یادگیری با مشکلات متعدد مواجه شوند و بیشترین افت تحصیلی در این مناطق دیده شود. این موضوع در میان کودکانی که در مناطق دو زبانه‌ای که اشتراکات واژگانی و ساختار زبانی کمتری با فارسی دارند، بیشتر دیده می‌شود.

مطالعین این حوزه در این مورد به چالش‌های زیرساختی اینگونه اشاره داشته‌اند: «قطع چنین ارتباطی کودک را از هویت فرهنگی خود دور می‌کند این تصور برای کودک ایجاد می‌شود که فرهنگ و زبان مدرسه نسبت به فرهنگ و زبان او دارای امتیاز و اعتبار بیشتری بوده و زبان او تنها مصرفی خانگی دارد. بی شک این امر می‌تواند عواقبی روانشناختی مانند کاهش عزت نفس و عدم اعتماد به نفس در کودکان (بزرگسالان آینده) به همراه داشته باشد. از سوی دیگر، وقوع چنین اتفاقی در مدارس، دقیقاً متناقض با یافته‌های متخصصین امر آموزش است که امروزه بر آموزش فراگیر- محور (به دلایل زیادی) نسبت به آموزش معلم- محور تأکید می‌ورزند».

جدول 10. درون مایه‌های اصلی و فرعی حاصل از تجربه زیسته معلمان از چالش‌های تدریس در مناطق دو زبانه

تم اصلی	شواهد	خرده تم‌ها	مفاهیم تشکیل دهنده تم‌ها
نبود فرصت خلاقیت و همدلی با معلمان	طبق نظر مشارکت کننده (کد 21، 38 ساله)؛ «در مدرسی که بیشتر در روستا هستند دو زبانه بودن متفاوت است اگر لهجه داشتیم خوب زبان غالب بود بر لهجه و مشکلی نداشتیم و با کار کردن دانش آموز لهجه اش برطرف می شد اما ما اینجا دو زبانه داریم که هر کدام از اینها آموزش جداگانه می خواهد و دانش آموز خیلی مشکل است که از زبان مادری دل بکند و با زبان فارسی آشنا شود. از طرفی فهم زبان و درک احساسات دانش آموزان دانش آموزان بخش بزرگی از مشکلات معلمان می باشد اگر معلمی تجربه کافی در این امر نداشته باشد نمی تواند مفاهیم آموزشی را به دانش آموزان القاء کند و از درک احساسات دانش آموزان عاجز خواهد بود».	توزیع ناعادلانه فرصت‌ها بین منابع	زمانبر بودن اطلاعات بر مبنای تصویر خوانی، برخورد با دانش آموزانی با آداب و رسوم مخصوص، عدم توجه به تدریس و خسته شدن از آموزش، عدم در نظر داشتن تفاوت های فرهنگی و اجتماعی در تفهیم مطالب، عقب افتادن از زمانبندی تعیین شده درسی، ضعف در درس فارسی و نگارش، اتلاف وقت و علم جهت یادگیری، زدن مثال‌های گوناگون برای فهم بهتر دانش آموز، فراموش کردن تمام مطالب درسی بعد از کرونا
		تولید انبوه انسان‌هایی با توانایی‌های اجتماعی و ارتباطی بسیار سطح پایین	زمان بر بودن انتقال زبان فارسی به دانش آموزان دو زبانه، عدم قدرت و توانایی ارتباط منسجم با معلم، عدم فهم مطالب تدریس شده توسط معلم، ضعف در برقراری ارتباط بین سخنان معلم و محتوای آموزش
	طبق صحبت مشارکت کننده (کد 5، 30 ساله)؛ «وقتی که دانش آموز با معلم نتواند ارتباط برقرار کند یا معلم نتواند بچه‌ها را تشویق به یادگیری زبان دوم کند یا حداقل دانسته‌های خودش را از زبان بچه بیشتر نکند و ارتباط متقابل برقرار نشود دانش آموز دلسرد می شود».	نداشتن سهم یکسان در بهره مندی و فهم درست زبان فارسی	هم سطح نبودن دانش آموزان یک کلاس، سردرگم شدن دانش آموز در سال‌های ابتدایی، برخوردهای متناقض معلم با انواع دانش آموز، بلد نبودن نوشتن املا و مردود شدن، عدم فهم مطالب کتاب ریاضی در سال‌های اخیر، بیگانه بودن زبان مدرسه برای دانش آموز، عدم درک زبان فارسی در مناطق دو زبانه، صحبت کردن به زبان مادری در کلاس
	طبق صحبت مشارکت کننده (کد 18، 45 ساله)؛ «در ویرایش کتاب های درسی که در دهه 70 اتفاق افتاد درک و فهم کتب درسی حتی برای مناطق تک زبانه هم مشکل شد. مخصوصاً فونت نوشتاری برای دانش آموز ابتدایی واقع است در دهه‌های قبل از دهه 70 دانش آموز کلاس اول مثلاً تا حروف (آ و ب) را یاد نمی گرفت نوشتاری کلمه (آب) به او گفته نمی شد. الان نظم خاصی در تدریس حروف الفبا نیست و بنای تدریس بیشتر بر تصویرخوانی می باشد».	سختی در انتقال مفاهیم و نزدیک کردن آن به شرایط ایده آل	اتلاف وقت و انرژی جهت سوادآموزی، سردرگم شدن دانش آموز در سال‌های ابتدایی، برخوردهای متناقض معلم با انواع دانش آموز، بازی گوشی کردن بچه‌ها و عدم تفهیم اطلاعات درسی، فراموش نمودن یکسری معلومات و حفظیات

استراتژی‌ها

زبان بومی هم در جهت آموزش زبان دوم مکانیسمی در هویت افراد؛ استفاده از زبان مادری در کلاس زبان به فراگیر احساس امنیت می‌دهد، به تجربیات فردی او اعتبار می‌بخشد و این امکان را به او می‌دهد که افکار و احساسات شخصی خود را ابراز کند. علاوه بر آن، اجتناب از به کارگیری زبان مادری در کلاس‌های زبان، اثر منفی‌ای بر فراگیرانی دارد که گرایش به نمایاندن و به رخ کشیدن اصل و نسب و هویت ملی خود دارند یا اینکه تنها هدفی ابزاری از یادگیری زبان دارد (AliAhmad, 2019). گاهی ناآشنایی یا عدم تسلط کودک به زبانی که در مهدکودک یا مدرسه با آن صحبت می‌شود، سبب می‌گردد که او نتواند افکار و استدلال‌های خود را با استفاده از آن زبان بیان نماید و همین امر، نوعی تعارض را در کودک ایجاد می‌کند و سبب می‌شود که او فاقد اعتماد به نفس کافی برای بیان افکار و نظریات خود باشد.

تدوین استانداردهای حوزه یادگیری و تولید بسته‌های یادگیری؛ زبان صرفاً زنجیره‌ای از اصوات و حروف، کدها و سمبل‌ها جهت انتقال مفاهیم و احساسات و ارزش‌ها نبوده، بلکه وجه دیگری از آن که می‌اندیشد یا با اندیشه بشری در تعامل تنگاتنگ است، مفاهیم را می‌آفریند، به آن‌ها سامان می‌بخشد و تحت تأثیر عوامل فرازبانی وجهی تعیین کننده از وجوه گوناگون آن است. به عبارت دیگر تصویر بشر از خود و از جهان اطراف خود، در درون زبان کدگذاری می‌شود. زبان، به گفته «بوردیو» نوعی ابزار قدرت یا ضعف است. بنابراین استانداردهای حوزه یادگیری را تدوین و بر اساس آن تولید بسته‌های یادگیری را انجام دهیم. و این امر نیازمند تقویت چهار مهارت اساسی زبانی خواندن، نوشتن، شنیدن و بیان کردن می‌باشد.

مشارکت کننده (کد 20، 29 ساله) در این رابطه چنین می‌گوید: «کتاب درسی ابتدایی ایرادات زیادی دارد به جای اینکه به دانش آموزان علمی- کاربردی و نحوه زندگی کردن را یاد بدهد یک سری معلومات و حفظیات که بعد از مدتی همه را فراموش می‌کند بسنده کرده خصوصاً برای بچه‌های دو زبانه یک مشکل است که بتوانند همه این معلومات را نه به زبان مادری بلکه به زبان دیگر همه را حفظ کنند».

پرورش روح پرسش‌گری و گفتگو در دانش آموز؛ در این عصر، روش‌های سنتی تدریس و یادگیری؛ یعنی جایگاه منفعل فراگیران در محیط آموزشی و تکیه بر پر کردن ذهن از اطلاعات، دیگر جوابگوی نیازهای تربیتی نسل حاضر و آینده نخواهد بود و برای تربیت صحیح فراگیران نیاز است تا آنها، روحیه پرسشگری و کاوش جویانه را کسب کنند تا بتوانند آزادانه و به طور علمی بیاندیشند و به تبع آن، موجب رشد، پیشرفت و توسعه‌ی جامعه‌ی خود گردند. یکی از راهکارها، در جهت تربیت چنین دانش آموزان محقق و پرسشگری، پرورش مهارت‌های تفکر انتقادی در مدارس است (Mohammadi poya, 2015).

شیوه آواورزی و الفبائوری با دانش آموزان؛ زبان اصلی دانش آموزان دو زبانه همان زبانی است که با آن تکلم می‌کنند. برای کودکی که در خوزستان زندگی می‌کند زبان اصلی عربی است اصرار بر اینکه زبان فارسی را به عنوان زبان اصلی به آن‌ها یاد دهیم. زبانی که گاهی حتی الفبای آن را هم به درستی نمی‌دانند چرا که الفبای زبان عربی با الفبای فارسی فرق دارد و این یکی از مشکلات اصلی آموزش زبان فارسی به دانش آموزان دو زبانه است.

طبق تحلیل مصاحبه‌های انجام شده عدم تسلط و فهم به زبان آموزشی باعث می‌شود فعالیت‌های کلاس برخلاف آنچه در صدر شعرهای نظام‌های آموزشی مدرن است، به شیوه معلم- محور پیش رفته و کودکانی که قادر به ابراز خود و ابراز نظرات و عقاید خود به زبان آموزشی مدرسه نیستند، در کلاس درس سکوت اختیار کرده و دچار انفعال شوند، پتانسیل آن‌ها سرکوب و هیجان آن‌ها و لذتی که در امر یادگیری به شیوه ذاتی وجود دارد از میان رفته و آموزش به امری ناخوشایند بدل شود. در واقع ممکن است کودکان دیگر نتوانند خود را آزادانه بیان کنند.

نقش مهارت فراشناخت در امر یادگیری

فرانشناخت به معنی آگاهی از یادگیری خویشتن و نظارت بر آن است. همچنان که راهبردهای شناختی، راهبردهای یادگیرنده، راهبردهای فرانشناختی، تدابیری برای نظارت بر راهبردهای شناختی و هدایت آنها هستند. در راهبردهای عمده فرانشناختی را می‌توان در سه دسته برنامه‌ریزی، نظارت و نظم‌دهی قرار داد (Sadeghi, 2010).

مطالعی در نقش مهارت فرانشناخت در امر یادگیری در کلاس اذعان داشت که: «مدرسان باید به جای تمرکز بر حجم یادگیری‌های یادگیرندگان، به روش‌های یادگیری و افزایش استقلال یادگیری و مهارت‌های فراگیران در یادگرفتن توجه کنند. به خصوص در استان خوزستان که آرایش کلمه‌های عربی در جمله نیز همانند جمله‌های فارسی نیست. به اعتقاد بلانک و هامر¹، کودکی که زبان مادری را در یک فرآیند تدریجی و در ارتباط مستقیم با محیط اطراف خود فرا گرفته است، در ابتدا زبان برای او دارای کارکرد عاطفی و ارتباطی بوده و سپس از آن برای توسعه شناختی خود استفاده می‌کند. به نظر وی، وقتی که کودک با داشتن یک دانش ناقص از زبان دوم، وارد مدرسه می‌شود و او به جای استفاده از کارکردهای عاطفی و اجتماعی زبان، از کارکردهای شناختی آن استفاده می‌کند، در نتیجه در توسعه زبانی کودک خدشه وارد می‌شود. معمولاً کودکانی که در مواجهه با خواندن مطالب نوشتاری ناآشنا و مجبورند درباره آن صحبت کنند، ناتوانی در توضیح مطالب درسی به زبان دوم سبب کم حرفی و خودسانسوری در آنها می‌شود».

جدول 11. استراتژی‌های حاصل از تجربه زیسته معلمان از چالش‌های تدریس در مناطق دو زبانه

شواهد	تم اصلی	مفاهیم تشکیل دهنده تم‌ها
طبق نظر مشارکت‌کننده (کد 32، 40، 3)؛ «مشکلات آموزشی تنها به مسائل آموزشی محدود نمی‌شود بلکه عدم آشنایی دانش آموزان با برخی شیوه‌های آموزش محتوای کتاب‌های درسی نیز یادگیری آنان را دچار مشکل می‌کند از طرفی هم در تدوین کتاب‌های درسی به فرهنگ و زبان هر منطقه توجه نشده است زیرا این کتاب‌ها به صورت یکسان برای دانش آموزان شهری و روستایی و عشای منتشر می‌شود و این موضوع با توجه به ناهمگونی زبانی موجود در کشور فرآیند آموزش دانش آموزان را کند و با اختلال مواجه می‌کند». مشارکت‌کننده دیگری (کد 22، 40، 22) می‌گوید: «کتاب‌های درسی که در مناطق محروم و روستایی درس می‌خوانند باید با بچه‌های شهر متفاوت باشد مخصوصاً طریقه نوشتن خط برای کلاس‌های اول و دوم چون باعث می‌شود دانش آموزان نتوانند درست متن درس را بخوانند. تألیف کتاب درسی برای تمام دانش آموزان ایران خوب طراحی شود و براساس نیاز دانش آموزان تدوین شوند».	تدوین استانداردهای حوزه یادگیری و تولید بسته‌های یادگیری	تشویق دانش آموز دارای قدرت ذهنی خوب، ارائه مطالب متناسب با توانایی دانش آموزان، آشنایی دانش آموزان با محیط جدید، شرکت فعال در کلاس‌های دو زبانه قبل از سال تحصیلی، علاقه‌مندی به کتاب‌ها با ارائه متن‌های کوتاه و بومی، توجه به توانایی و درک ذهنی دانش آموز، گویش مطالب به زبان ملی و بعد زبان فارسی جهت یادگیری، آموزش قبل از ورود به پایه اول و پیش دبستان
مشارکت‌کننده ای (کد 11، 35، 35) در این رابطه چنین می‌گوید: «مشکل اساسی در مناطق دو زبانه این است که معلمان بومی در این مناطق به جای آموزش زبان فارسی سعی می‌کنند مطالب و موضوعات درسی را به همان زبان محلی آموزش دهند و فکر می‌کنند که به این	زبان بومی مکانیسمی در	مشارکت والدین با معلم در رشد و یادگیری دانش آموز، فهم زبان و درک احساسات دانش آموز، جلسه با خانواده‌ها جهت صحبت کردن فارسی، تدریس مفاهیم با توجه به محیط زندگی

¹ Blank and Hammer

<p>صورت دانش آموزان یاد می‌گیرند در صورتی که اشتباه است». مشارکت‌کننده دیگری (کد 17، 40 ساله) می‌گوید: «کودک به مدت 6 سال به زبان مادری مانوس شده و حضور در محیط جدید بنام مدرسه برای او کاملاً بیگانه و غریب می‌باشد چرا که مشکل اصلی این دانش آموز زبان است که با آن ارتباط برقرار می‌کند».</p>	<p>هویت و آموزش زبان دوم</p>	<p>دانش آموز، صحبت کردن با خانواده‌ها در زمینه آموزش زبان فارسی، تشویق والدین جهت نگاه به زبان فارسی به عنوان یک انتخاب، توجه به آموزش بومی، ابداع روش‌های تدریس متناسب با محیط</p>
<p>مشارکت‌کننده (کد 16، 47 ساله) در این رابطه چنین می‌گوید: «چون در مدارس بنای تدریس بر تصویر خوانی است معلم باید اسامی تصاویر را با توجه به زبان مادری و با توجه به ذهنیت قبلی بیان کند تا دانش آموز مطلب را یاد بگیرد». طبق نظر مشارکت‌کننده (کد 23، 38 ساله): «صحبت با خانواده در زمینه آموزش زبان فارسی در خانه به این دانش آموزان، تشویق تمام دانش آموزان در کلاس برای صحبت به زبان فارسی تمامی این روش‌ها می‌تواند به معلم برای تسهیل آموزش کمک کند».</p>	<p>پشتیبانی علمی و زمینه‌سازی فرهنگی</p>	<p>ارائه وسایل کمک آموزشی به مناطق محروم، علاقه مند بودن معلمان به یادگیری زبان دوم، راه اندازی مدارس دوزبانه، آزادی بیشتر و حس تقویت قومی با کتب بومی، منوط ساختن دانش زبان فارسی به فراگرفتن مطالب فارسی غیر درسی، استفاده از قانون تکرار، عدم تنبیه در رفتار آموزشی، علاقه دانش آموز به درک تغییر، استفاده از همکاران یا تجربه</p>
<p>طبق نظر مشارکت‌کننده (کد 35، 30 ساله): «آموزگار موظف است با توجه به تفاوت‌های فرهنگی-اجتماعی دانش آموز مفاهیم را به آنها آموزش دهد. اگر دانش آموز جمله‌ای را به طور ناقص با زبان رسمی بیان نکرد نباید آن را تنبیه نمود بلکه باید جمله را اصلاح و از دانش آموز بخواهیم جمله را تکرار نماید».</p>	<p>پرورش روح پرسش‌گری و گفتگو در دانش- آموز</p>	<p>نگاه به دوزبانه بودن به عنوان یک انتخاب، استفاده از وسایل کمک آموزشی در تدریس، برگزاری دوره‌های آموزشی ضمن خدمت ویژه تدریس در مناطق دوزبان تلفیق آموزش با یادگیری دانش آموز، توجه به ساختار و ظرفیت‌های بومی منطقه توسط برنامه‌ریزان، توجه به ویژگی‌های عاطفی و شناختی دانش آموزان جهت آموزش درست</p>
<p>طبق نظر مشارکت‌کننده (کد 44، 25 ساله): «بیشترین مشکل مربوط به بخش واجی و آوایی است. دانش آموزان عرب زبان در تشخیص و تولید بعضی از واج‌ها مثل (گ)، (پ)، (چ) مشکل دارند و نمی‌توانند کلماتی را که این واج‌ها در آنها وجود دارد را به خوبی درک کرده یا تولید کنند». مشارکت‌کننده دیگری (کد 39، 41 ساله) می‌گوید: «یکی از مشکلات دانش آموزان دو زبانه ناهم‌تراز بودن درس املاء است. عمده مشکل دانش آموزان عرب زبان تشخیص و تولید بعضی از واژگان است که این معضل در درس املاء به مراتب نمود بیشتری پیدا می‌کند. عدم فهم صحیح یک واژه و توقف و تلاش و تمرکز دانش آموز فهم او را از گوش دادن به ادامه متن باز می‌دارد و به تبع آن کار نوشتن املاء مختل می‌شود مخصوصاً اگر گوینده متن املاء فارسی زبان باشد».</p>	<p>شیوه آواوری و الفبائوری با دانش آموزان جهت تقویت آستانه توانش زبانی</p>	<p>تشویق تمام دانش آموزان در کلاس برای صحبت کردن به زبان فارسی، تألیف کتب بومی مخصوص مناطق دوزبانه، تقویت سه رکن مهارت‌های زبانی، فعالیت‌های کاربردی مثل بازی، شعر، سرود، استفاده از ضبط صوت با گذاشتن آهنگ‌های کودکانه، استفاده از تکه‌های روزنامه یا صحبت کردن با فراگیران، نوشتن حروف درون گل‌های مقوایی رنگارنگ و چسباندن به دیوار، قدم زدن در کلاس و سرود ملی خواندن، آموزش عینی و دیداری به دانش آموز، تقویت ایجاد ارتباط با افراد غیر هم زبان، تلفیق و یادگیری هر دو نوع زبان رسمی و غیررسمی</p>

<p>طبق صحبت مشارکت کننده (کد 38,4 ساله): «با اینکه به زبان آنها آشنایی نداشتم از شیوه‌ها و روش‌های گوناگونی برای باز کردن زبان آنها جهت یادگیری کتاب‌های مختلف به خصوص کتاب‌های فارسی استفاده کردم. مثلاً در ابتدای کار از ضبط صوت با گذاشتن آهنگ‌های کودکانه استفاده کردم و با دست زدن و ایجاد محیطی شاد هر روز با استفاده از تکه‌های روزنامه یا زیاد صحبت کردن با فراگیران توانستم تا جایی که امکان دارد با آن‌ها ارتباط برقرار کنم و از این کار خود بسیار لذت بردم و با نوشتن حروف درون گل‌های مقوایی رنگارنگ و چسباندن به دیوار و تکرار و تمرین زیاد دانش آموزان را به یادگیری زبان فارسی تشویق کنم». طبق نظر مشارکت کننده (کد 30,5 ساله): «در مناطق محروم برای تقویت مقطع پیش از دبستان گروه‌های آموزشی به منظور تقویت 3 رکن مهارت‌های زبانی یعنی گوش دادن، سخن گفتن و تفکر برای کودکان دوره یک ماهه آمادگی تدوین شد. که مشتمل بر سه موضوع آموزشی با عناوین دبستان، خانه و خانواده است. و از طریق فعالیت‌های نظیر بازی، سرود، نقاشی و کار دستی و تصویرخوانی به کودکان واژه‌های مشابه واژه‌های کلاس لول ابتدایی آموزش داده می‌شود».</p>	<p>کاربست راهبرد تدریس قصه گویی</p>	<p>تلاش معلم در استفاده از قصه‌ها، افسانه‌ها، آشنایی با گنجینه‌های نهفته در سینه مردان و زنان عرب زبان، استفاده از تصویر جهت آموزش متون درسی، بازی یا با استفاده از وسایل و بیان آن‌ها به زبان کودک و بیان معادل آن به زبان فارسی، استفاده از روش‌های متناسب با سطح دانش آموزان، افزایش گنجینه لغات دانش آموزان از شعرها و متن‌های ساده و پر محتوا</p>
<p>طبق نظر مشارکت کننده (کد 32,30 ساله): اگر چه دانش آموز با مهارت زبان فارسی آشنا نیست و لازم است در دو وجه شنیداری و گفتاری که بدان مسلط نیست با نظارت کردن بر فرآیند یادگیری دانش آموز، تنظیم درس به نحوه دلخواه دانش آموز جهت ترغیب آنها به آموزش استفاده شود.</p> <p>طبق صحبت مشارکت کننده (کد 35,40 ساله): معلم باید با گویش‌های مختلف و زبان‌های مختلف آشنا باشد تا بتواند به راحتی با دانش آموز دو زبانه ارتباط برقرار کند و همواره در حال آموزش برای رفع مشکلات در این مناطق باشد معلم باید تمام توان خود را به کار ببرد که بتواند به چنین دانش آموزانی مطالب درسی را با روش‌های گوناگون تدریس استفاده کند و از وسایل کمک آموزشی و به خصوص تشویق خانواده‌ها به گذاشتن فرزندان خود در کلاس‌های دو زبانه استفاده کند و هر گونه تدبیری جهت بهتر آموختن مطالب به دو زبانه‌ها استفاده کند.</p>	<p>نقش مهارت فراشناخت در یادگیری</p>	<p>کمک به ارتقاء و آگاه نمودن دانش آموز از تفکر خود در حین خواندن، نوشتن و حل مسأله، مطلع ساختن دانش آموز از راهبردهای حل مسأله مؤثر، بحث کردن درباره ویژگی‌های انگیزشی و شناختی، تمرین منظم دانش آموز، نگرش مثبت و فردی نسبت به یادگیری و دقت، صرف وقت مدرس جهت برنامه‌ریزی و شناخت سریع الگوهای مرتبط با محتوا و آموزش کلاسی، مشارکت در حل مسائل، نظارت بر فرآیند یادگیری و آموزش، تنظیم درس به صورت متن نمایشنامه‌ای، برنامه‌ریزی و تعیین هدف، تشویق کردن دانش آموزان</p>

طبق نظر مصاحبه شونده‌گان، زبانی که کودک بر آن تسلط دارد و می‌تواند مهمترین عنصر مؤثر در فرایند تعلیم و تربیت باشد کنار گذاشته می‌شود. کودکی که محروم از آموزش به زبان مادری است، تحت فشار زیاد، مجبور به باز تعریف کل مفهوماتی است که در زندگی پیش از ورود به مدرسه، از طریق کسب تجربه، یادگیری مشارکتی، انتخاب آزاد، یادگیری عملی یا ماجراجویانه به آن‌ها دست یافته است و اکنون در

مدرسه، حداقل در سال‌های اولیه (اما حیاتی و تعیین‌کننده‌ی مدرسه) همان‌ها را به زبانی دیگر باز نمی‌شناسد (Najarian & Makundi, 1997).

پیامدها

تحلیل مصاحبه‌های صورت گرفته نشان داد که تدریس در مناطق دوزبانه با پیامدهای همراه است، و پس از تحلیل داده‌ها، پیامدها طبقه‌بندی شدند که در ادامه به توضیح آنها می‌پردازیم.

جدول 12. پیامدهای حاصل از تجربه زیسته معلمان از چالش‌های تدریس در مناطق دو زبانه

تم اصلی	شواهد	مفاهیم تشکیل دهنده تم‌ها
افت تحصیلی به دلیل دید تنبلی‌گونه معلم و کاهش گرایانه فراگیران	طبق نظر مشارکت کننده (کد 21، 38 ساله)؛ «دانش آموز دو زبانه به خاطر درک نکردن مفاهیم دچار مشکلات روحی خواهد شد. مشکلاتی چون خسته شدن، ناامیدی، ارتباط برقرار نکردن با معلم و محیط و این امر باعث ترک تحصیل دانش آموز می شود». به باور مشارکت کننده (کد 16، 47 ساله)؛ «مدرسه برای دانش آموز دو زبانه کاملاً محیط بیگانه است. زیرا در محیط مدرسه با مفاهیمی که در خانه و خانواده از آنها استفاده می شود قابل درک نیست و برای آنها خسته کننده و طاقت فرسا است».	ضعف در یادگیری زبان دوم، افت تحصیلی و فاصله گرفتن از کلاس و تحصیل، کشش نداشتن دانش آموز در فهم درس، ناکام ماندن در یادگیری، دل زده شدن کودک از مدرسه، عدم خودکامگی، خود بیزاری، احساس ترس و پوچی، دل سرد شدن دانش آموز، عقب ماندن از بودجه بندی، کسل شدن فضای کلاس برای آن‌ها، عدم داشتن انگیزه و روحیه برای یادگیری، کسل بودن مطالب برای دانش آموز، ضعف در فن بیان، ناامیدی از درس و مدرسه، عاجز ماندن در انتقال مفاهیم به جهت عدم درک احساس دانش آموز، دشواری برقراری ارتباط کلامی با دانش آموز، پایین آمدن آستانه تحمل معلمان، زده شدن از مدرسه در پایه اول، ضعف در پیشرفت تحصیلی، ضعف رشد اجتماعی و عاطفی، کم شدن تمایل و رغبت به درس خواندن به جهت سخت بودن درس

استفاده از نرم افزارهای رایانه‌ای، در سال‌های اخیر، باعث شده است که بررسی‌ها با سرعت و دقت بیشتری انجام شود و برای رسیدن به نتایج حاصل از آن زمان کمتری صرف شود. بدین منظور، پژوهشگران در بررسی خود از تحلیل کیفی از نرم افزار مکس کیودا، بهره گرفتند و با کمک آن، دسته‌ها و زیردسته‌های حاصل از داده‌ها را طبقه‌بندی کردند. این دسته بندی‌ها را می‌توان در جدول 13 و شکل 1 مشاهده کرد.

جدول 13. مشخصات مفاهیم و کدهای محوری و باز استخراج شده از تحلیل مصاحبه‌ها

مقوله	زیرمقوله مفهوم پردازی در قالب کدمحوری	تعداد مقوله‌ها	فراوانی کدهای باز
عدم توجه به بافت فرهنگی و اجتماعی	مقاومت سنت در برابر هژمونی مرکز	25	46
	ته نشست‌های فرهنگی	11	
	سیاست آموزشی شهرگرا	10	
مقاومت خانواده و دانش آموز	تقابل لهجه و زبان دانش آموز	3	17
	کلیشه‌های فرهنگی جامعه	8	
	فاصله و تفاوت زبان مادری و زبان دوم فرد یادگیرنده	3	
	مقاومت درونی در یادگیرنده	3	

آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان: تحلیل روایت معلمان از فرآیند تدریس در مناطق دوزبانه استان خوزستان

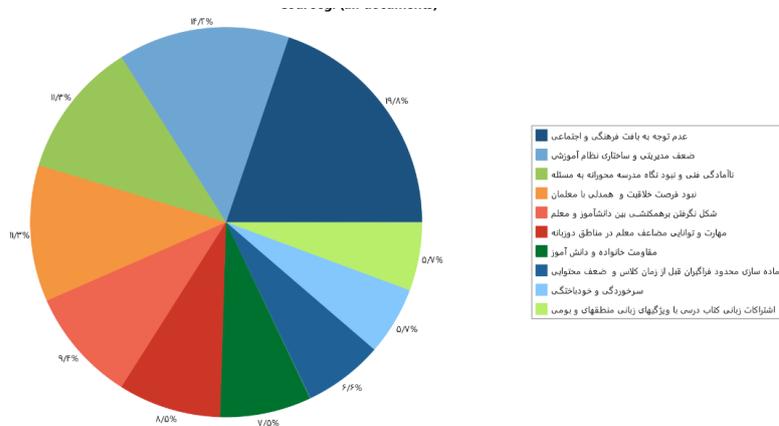
11	4	غفلت از پرداختن به پرورش ابعاد وجودی کودک	سرخوردگی و خودباختگی
	7	نابرابری و رقابت کسب فرصت‌های اجتماعی و اقتصادی با فارسی زبانان	
16	5	به حاشیه رفتن مفاهیم و ادراکات کودک	شکل نگرفتن برهمکنشی بین دانش آموز و معلم
	11	توقف فرایند تکاملی دریافت مفاهیم و ادراکات	
30	4	در نظر نداشتن چالش دو زبانی	ضعف مدیریتی و ساختاری نظام آموزشی
	21	سیاست‌زدگی در امر آموزش	
	5	بی توجهی به زیرساخت‌های آموزشی	
9	5	چالش گستردگی کلمات در زبان رسمی و محلی	آماده سازی محدود فراگیران قبل از زمان کلاس و ضعف محتوایی
	4	نداشتن محتوای به روز در فرآیند آموزش	
11	6	پیچیدگی ناموزون دستور زبان فارسی	اشتراکات زبانی کتاب درسی با ویژگی‌های زبانی منطقه‌ای و بومی
	5	بازگرداندن واژگان و استفاده از الگوهای واژه سازی جهت غنای زبان فارسی	
22	10	معلمان آموزش ندیده به علت برخی مصوبات تحمیلی به آموزش و پرورش	ناآمدگی فنی و نبود نگاه مدرسه محورانه به مسئله
	12	ضعف پشتیبانی علمی و زمینه‌سازی فرهنگی سرمایه گذاری	
17	5	تلاش مضاعف جهت تولید مکانیکی افراد باسواد	مهارت و توانایی مضاعف معلم در مناطق دوزبانه
	6	عدم دخیل بودن خانواده ها در امر تعلیم و تقویت زبان فارسی	
	6	متمرکز شدن بر توسعه شخصیت نه توسعه‌ی حافظه	
29	5	توزیع ناعادلانه فرصت‌ها بین منابع	نبود فرصت خلاقیت و همدلی با معلمان
	5	تولید انبوه انسان‌هایی با توانایی‌های اجتماعی و ارتباطی بسیار سطح پایین	
	14	نداشتن سهم یکسان در بهره مندی و فهم درست زبان فارسی	
	5	سختی در انتقال مفاهیم و نزدیک کردن آن به شرایط ایده‌آل	
208	27	جمع کدهای محوری و باز	

آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان: تحلیل روایت معلمان از فرآیند تدریس در مناطق دوزبانه استان خوزستان

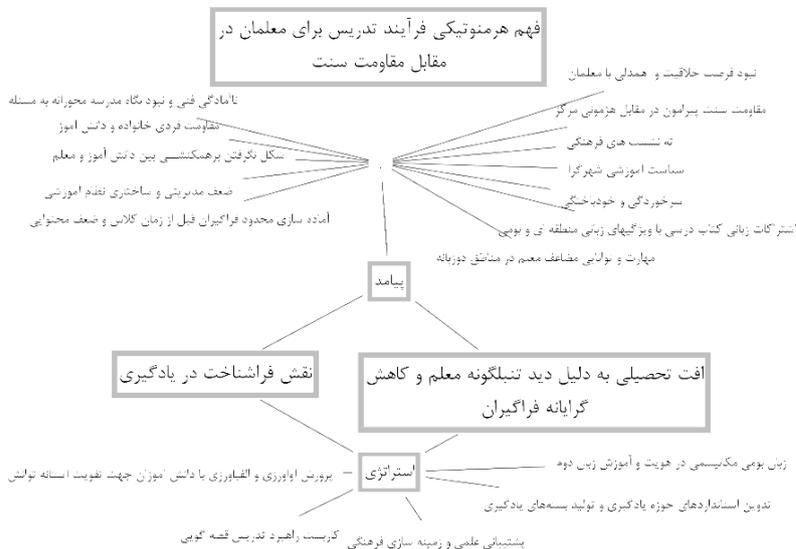

شکل 1. شبکه مؤلفه‌های رفتاری در مقیاس توسعه مدل مفهومی چالش‌های تدریس در مناطق دو زبانه از منظر معلمان

در انتها مدل مفهومی چالش‌های تدریس در مناطق دو زبانه، که با تجزیه و تحلیل داده‌ها در نرم افزار مکس کیودا به دست آمده است. را در شکل 2 می‌توان مشاهده کرد.

شکل 2. مقایسه میزان ارجاع به کدها در حوزه انواع طبقه بندی عوامل تأثیرگذار در فرآیند تدریس در مناطق دو زبانه

شکل 3. مدل مفهومی چالش‌های تدریس در مناطق دو زبانه

نتیجه‌گیری

دو زبانه‌ها در تعاملات زبانی از راهبردهای ارتباطی پیشرفته استفاده می‌کنند، در یادگیری کلمات جدید توانمندتر هستند و در کنش‌های هوشی برتر از یک‌زبانه‌ها عمل می‌کنند. اما برای رسیدن به این مرحله یعنی مرحله تبدیل دو یا چند زبانی کودکان از یک معضل آموزشی به یک امتیاز مثبت و فرصت آموزشی، در صورت نداشتن برنامه‌ریزی دقیق زبانی برای آموزش صحیح، وجود این گویش‌ها و زبان‌ها سبب اختلال در یادگیری کودکان می‌شود، اختلالی که دامنه فراگیری آن معمولاً دوران نوجوانی و بزرگسالی ایشان را نیز تحت الشعاع قرار می‌دهد. یافته‌های این مطالعه شواهد بیشتری برای برتری زبان‌آموزان دوزبانه در یادگیری یک زبان دوم (فارسی) ارائه می‌کند، که برخی مفاهیم را برای معلمان و طراحان برنامه‌های درسی به همراه دارد تا پیشینه زبانی زبان‌آموزان را در نظر بگیرند. آنها می‌توانند مؤلفه‌های روانی را برای زبان‌آموزان روشن و توضیح دهند و تمرین‌هایی را برای بهبود تسلط آنها در تولید گفتار طراحی کنند.

پس از تلفیق تم‌های اصلی و تأمل در یافته‌ها، تم نهایی استخراج و به مثابه تم جامع و پوشاننده همسو با نظریه گادامر معرفی گردید. تم نهایی عبارت است از: «فهم هرمنوتیکی فرآیند تدریس برای معلمان در مقابل مقاومت سنت»، بسیار لازم است تا تجارب زبانی و تعابیر خود و کودکان را از مفاهیم درسی بهبود بخشند، چراکه فهم هرمنوتیکی می‌تواند موجب بهبود خودفهمی و درونکاوی از طریق زبان درونی شود (Hazel,2008; Quoted by Qadri,2017:109).

– در ادامه در پاسخ به سؤال پژوهش؛ شیوه‌ها و فنون یاددهی و یادگیری مطلوب، برنامه درسی زبان‌آموزی دوره ابتدایی در مناطق دوزبانه از دیدگاه معلمان کدامند؟ طبق تفسیر مشارکت‌کنندگان از تم‌های اصلی ظهور یافته در ارتباط با شیوه‌های یاددهی- یادگیری می‌توان به تدوین استانداردهای حوزه یادگیری و تولید بسته‌های یادگیری، زبان بومی مکانیسمی در هویت و آموزش زبان دوم، پشتیبانی علمی و زمینه سازی فرهنگی، پرورش روح پرسش‌گری و گفتگو در دانش‌آموز، شیوه آواورزی و الفباورزی یا دانش آموزان جهت تقویت آستانه توانش زبانی‌اند که با برخی از نظریات گادامر و ویگوتسکی که فهم را اساساً فعالیتی گفتگویی می‌دانند و معتقدند گفتگوی اصیل تنها زمانی اتفاق می‌افتد که

طرف دیگر گفتگو با تمام تفاوت‌هایش که ریشه در فرهنگ، سنت، زبان و تجربه‌زیسته او دارد را به رسمیت بشناسیم و مطابق با افق فکریش با او به گفتگو بپردازیم. همسو با این یافته نتایج پژوهش قرطالی (1399)، عیدی و نوربان (1397)، شارما (2022)، ویجایا و همکاران (2021) و الجوهانی (2021) نشان داد که، ضعف محتوایی و ضعف فناوری از مهمترین چالش‌ها و توجه به فرهنگ هر قوم و بهره‌مندی از آموزش در تدریس همچنین طبق پژوهش دیویس و همکاران (2018) هم‌فعال سازی محلی در سطح واژگانی می‌تواند تأثیری جهانی بر توانایی دوزبانه‌ها برای درگیر شدن در یک کار خواندنی سطح بالاتر داشته باشد.

- وضعیت فعلی شیوه‌های یاددهی و یادگیری برنامه‌درسی زبان‌آموزی دوره ابتدایی در مناطق دوزبانه از دیدگاه معلمان چگونه است؟ از منظر مصاحبه شونده‌گان یکی از چالش‌های تدریس در مناطق دو زبانه، ضعف ساختاری و مدیریتی است. پیشنهاد می‌شود برنامه ریزی‌های دقیق و علمی در مورد روش‌های تدریس و کتاب‌های درسی مناسب صورت گیرد و آنها را از حق آموزش که حق هر کودکی است برخوردار می‌باشد بهره‌مند ساخت. همچنین طبق تفسیر مشارکت‌کنندگان افت تحصیلی به دلیل دید تنبیل‌گونه معلم و کاهش گرایانه فراگیران نشانگر دلهره و اضطرابی است که هم از نظر ذهنی همراه فراگیران است و هم بازتابی از تلقی و احساس معلمین راجع به فراگیران است. گرانت (1973) معتقد است در کلاس‌هایی که کودکان به زبان خود آموزش نمی‌بینند هر درس خود یک چالش و یک درس زبانی است زیرا معلم و شاگرد را به جای نکته علمی درس درگیر نکته زبانی کرده و برون‌داد و عملکرد را تحت الشعاع قرار می‌دهد. می‌توان خلاصه ای از پیامدهای آموزش به زبان غیر مادری را در چند مورد زیر عنوان نمود: تأخیر در فرایند یادگیری، لذت نبردن از اوقاتی که در مدرسه صرف می‌گردد، کمی مشارکت والدین در فعالیت‌های مدرسه، کاهش اعتماد به نفس، کندی در امر یادگیری زبان‌ها، عملکرد ضعیف در مدرسه و عادی شدن آن، فراری بودن از مدرسه و نگرش منفی از آن جمله‌اند.

- در پاسخ به این سؤال که، توانایی دانش‌آموزان در مهارت‌های چهارگانه زبان فارسی چگونه است؟ یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که مقاومت خانواده و دانش آموز به جهت کلیشه‌های فرهنگی جامعه، تقابل لهجه و زبان دانش آموز، فاصله و تفاوت زبان مادری و زبان دوم فرد یادگیرنده، ایستار ارزشی، مقاومت در مقابل واژه‌سازی زبان مادری؛ زبان عاطفه، زبان احساس و زبان زندگی فرد زبان تحمیلی؛ مقاومت درونی در یادگیرنده از دیگر تم‌های اصلی تأثیرگذار بوده است. براین اساس، پیشنهاد می‌شود چون رشد شخصیت و رشد ذهنی کودک در استفاده از زبان او می‌باشد. با در نظر گرفتن تمام جنبه‌های اجتماعی، آموزشی و عاطفی در شخصیت کودک به رشد زبان او بیشتر رسیدگی شود. طبق نظریه وابستگی متقابل زبانی کامینز¹ (1979) متمرکز بود که نشان می‌دهد زبان مادری و زبان دوم دانش‌آموز به یکدیگر وابسته هستند و برای فراگیری بهینه زبان ضروری هستند (Wheeler, 2020).

یکی دیگر از تم‌های ظهور یافته (که در واقع استراتژی انطباق با تغییرات رخ داده در شرایط زندگی فراگیران است) کاربست راهبرد تدریس قصه‌گویی و نقش مهارت فراشناخت در یادگیری است. به باور مشارکت‌کنندگان طول فیلم‌های آموزشی باید کوتاه باشد و سایر فعالیت‌ها مانند آزمون‌ها یا بحث‌های گروهی خیلی پیچیده نباشد تا از حواس‌پرتی جلوگیری شود و برنامه‌ریزی خوبی برای هضم آسان محتوا باشد. به نوعی ایجاد انگیزه از مهمترین اصول به شمار می‌رود. همانطور که برای کاشت دانه باید ابتدا زمین رو آماده کرد. برای پذیرفتن مطالب جدید هم باید زمینه و انگیزه‌هایی را در فراگیران ایجاد نمود. طبق نظر آلن بودو، در یاددهی زبان دوم، تولید جملات جدید به دنبال ساخت‌هایی است که یادگیرنده قبلاً فراگرفته است. پژوهش‌هایی که تاکنون صورت گرفته، همگی بر وجود مشکلات زبانی و غیرزبانی و دیگر مسائلی که در پیشرفت تحصیلی کودکان تأثیرات نامطلوب دارد، اشاره شده است. این یافته در راستای پژوهش‌های تیان (2022)، افشارراد و صادقی بنیس (2017)، امینی (1400)، عربی (1397) و سماوی اقدم (1394) مبنی بر رشد و ارتقاء جایگاه هنر در نظام آموزشی و استفاده از راهبردهای فراشناختی می‌باشد.

در این پژوهش، معلمان چالش‌های گوناگونی ضمن تدریس به زبان فارسی در مدارس دارند. به این معنا که نوعی عدم هماهنگی میان زبان نوشتاری و زبان شفاهی بومی وجود دارد و منجر به افت تحصیلی به دلیل دید تنبیل‌گونه معلم و کاهش گرایانه فراگیران شده است. این

¹ Cummins

نتایج تأییدی بر مطالعات امینی (1400)، قرطالی (1399)، محمدی (1399) و ویجایا (2021) در ارتباط با چالش های تدریس در مناطق دوزبانه است. نتایج به دست آمده در پژوهش حاضر مؤید مطالعات انجام شده در مناطق دوزبانه ایران است که به مشکلات عملکردهای تحصیلی، مسائل فرهنگی - اجتماعی و کاستی های برنامه های آموزشی مرتبط است.

در راستای نتایج به دست آمده از پژوهش پیش رو، پیشنهادهایی برای مسئولان و سیاست گذاران آموزشی در جهت استفاده ارائه می گردد:

- مهم ترین گامی تغییر رویکرد نظام آموزش دبستانی از پارادایم آموزش محوبه پارادایم پرورش محور است. حول رویکرد نظام آموزش دبستان از آموزش محوری به پرورش محوری این فرصت را در استان های دوزبانه ایجاد می کند که برنامه های مربوط به تربیت و پرورش ظرفیت های شخصی و توانمندی های اجتماعی کودکان این استان ها به زبان مادری آنها انجام شود.

- در راستای تقویت انگیزه پیشرفت در بین فراگیران پیشنهاد می شود معلمین باید به جای تمرکز بر حجم یادگیری های یادگیرندگان، به روش های یادگیری و افزایش استقلال یادگیری و مهارت های فراگیران در یادگرفتن توجه کنند. یادگیرندگان از طریق آموزش مهارت فراشناخت می توانند مهارت های یادگیری خود را توسعه دهند و مبدل شوند. به کسب دانش مبادرت ورزند و از این طریق به یادگیرندگان فعال مبدل شوند.

- شروع آموزش با زبان مادری کودک به منزله به رسمیت شناختن هویت فرهنگی است. از این رو تولید محتوای الکترونیکی و چندرسانه ای به زبان مادری جهت غنی سازی محیط های یادگیری پیشنهاد می شود.

منابع

- Aljuhani, R. A. (2021). The Difficulties Bilingual Prep-Year Saudi Students Face to Learning Mathematics in English. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, 8(3), 1-14.
- AliAhmed, D. (2019). Rabindranath Tagore: An Analysis of Indian Educational & Contribution of Indian Education. *International Journal of Humanities & Social Science*. Volume- VII, Issue- III
- Amini, M., & Dost, M. (2021). Representation of teachers' lived experiences of the functions, implementation and challenges of art education in primary schools. *Research Teaching*, 9(4), 1-29. (Text in Persian)
- Akbarizadeh, M. (2021). Educational issues and problems of bilingual children and students, retrieved from <https://gyrusclinic.com> (Text in Persian)
- Azizi, S. M., Mokhtari, M., & Liaqtdar, M. J. (2013). Dimensions of citizenship education in preschool books from the point of view of teachers of this course. *National Studies Quarterly*, 59, 54-31 (Text in Persian)
- Alipour, M., Akbari Borang, M., & Mahmoudi, B. (2019). Teachers' perception of the role of the curriculum in improving the citizenship education of elementary students. *Research in Social Studies Education*, 2 (3), 28-36. (Text in Persian)
- Arabi, A., & Soltani, A. (2018). Explanation of the best teaching and learning methods and techniques in the language learning curriculum of the elementary school in bilingual areas from the teachers' point of view. *Teaching Research*, 6(1), 99-80. (Text in Persian)
- Afsharrad, M., & Sadeghi Benis, A. R. (2017). Differences between monolinguals and bilinguals/males and females in English reading comprehension and reading strategy use. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 20(1), 34-51. doi:10.1080/13670050.2015.1037238.

Bonifacci, P., Ferrara, I. C., Pedrinazzi, J., Terracina, F., & Palladino, P. (2022). Literacy acquisition trajectories in bilingual language minority children and monolingual peers with similar or different SES: a three-year longitudinal study. *Brain Sciences*, 12(5), 563.

Babayigit, S., Hitch, G.J., & Kandru-Pothineni, S. (2021). Vocabulary limitations undermine bilingual children's reading comprehension despite bilingual cognitive strengths. 35, 1651-1673. <https://doi.org/10.1007/s11145-021-10240-8>

Banitalebi, Z., Jabbari, A. A., Tilwani, S. A., & Razmi, M. H. (2021). Effects of Bilingualism on Reading Fluency: An Analysis of Pausing Patterns of Iranian Learners of English as a Third Language. *Education Research International*.

Daneshgar, M. (2017). Let's find out the "Seal" with Mehr; in the context of the Persian language and the issue of bilingualism. *Khabarnameh Department of Persian Language and Literature Education, Persian Language and Literature Academy*, (37), 1-2 (Text in Persian)

Eidi, N., & Noorian, M. (2017) The effect of multicultural situations in the teaching-learning process; Analyzing the experiences of human factors in Ahvaz Oil College. *Iranian Engineering Education Quarterly*, 20(80), 114-97, 10.22047/ijee.2019.148353.1575 doi: (Text in Persian)

Esarh, F. (2002). Examining the language learning issues of first grade children in bilingual areas and providing a curriculum for them, *Educational Research and Planning Organization*. (Text in Persian)

Golpour, F. (2022). Cultivating creative and self-aware students, *Iran Students News Agency*, <https://www.isna.ir/news/1400021208006>. (Text in Persian)

Jabri Nasr, M., Walavi, P., Safai Moghadam, M., & Haji Lakhari, A. (2019). Creativity as an original understanding and its implications for education, a discussion in Gadamer's philosophical hermeneutics. *Wisdom and Philosophy*, 16(61), 179-150 (Text in Persian)

Karimian, H. (2007). Cultivating creativity and its obstacles. *Shamim Yas Magazine*, No. 60. (Text in Persian)

Kalantari, R., Khedevi, E., Fathi Azar, I., & Behnam, B. (2011). Examining the appropriate methods of bilingual education. *Educational Innovations*, 10(39), 7-24. SID. <https://sid.ir/paper/75393/fa> (Text in Persian)

Lotfabadi, H. (2006). National and global citizenship education along with the consolidation of students' identity and value system. *Quarterly Journal of Educational Innovations*, Year 5, Number 17, 11-44. (Text in Persian)

Lari, N., Hijazi, E., Ajeya, J., & Jocar, B. (2018). Teachers' perception of the factors affecting the teacher-student relationship: a phenomenological analysis. *Educational Innovations*, 70(18), 54-80. (Text in Persian)

Margoniner, V. (2014). Learning gains in introductory astronomy: Online can be as good as face-to-face. *The Physics Teacher*, 52(5), 298-301.

Mahzoun, P. (2021). The Effect of Bilingualism and Multilingualism on Academic Behavior. In *Multilingualism-Interdisciplinary Topics*. IntechOpen.

Mahzoun, P. (2021). The Effect of Bilingualism and Multilingualism on Academic Behavior. In *Multilingualism-Interdisciplinary Topics*. IntechOpen.

- Mohammadi Poya, F. (2014). Critical thinking and the questioning student, the second conference of educational sciences and psychology of social and cultural harms in Iran. (Text in Persian)
- Mohammadi, M., Naseri Jahormi, R., Mohammad Jafari, K., Safari, M., Ma'arif, P., Mirghafari, F., & Naseri Jahormi, R. (2019). A phenomenological approach to the experiences of new teachers from the first year of teaching. *Teaching Research*, 4(8), 123-144. (Text in Persian)
- Namaziandost, E.M. H., Razmi, A., Atabekova, T., Shoustikova, & Kussanova, B. H. (2021). An account of Iranian intermediate EFL learners' vocabulary retention and recall through spaced and massed distribution instructions, *Journal of Education*.
- Qartali, A., Rezaizadeh, M., & Alam El Hadi, J. (2019). Identifying obstacles to using the flipped classroom in Iran's higher education. *Research Teaching*, 4(8), 212-230. (Text in Persian)
- Qadri, M., Boland Hemtan, K., Havas Beigi, F., & Babkani, S. (2017). Life experience of primary school teachers about the challenges of teaching in Persian language in bilingual areas, *Education and Tarbiat*, 34(133), 113-95. (Text in Persian)
- Samavi Aghdam, S. (2014). Bilingualism and the role of the mother tongue in determining the language learning curriculum approach in bilingual areas. International conference of humanities, psychology and social sciences. (Text in Persian)
- Shokrallahi, R., Deghani, M., Javadipour, M., Salehi, K., & Nouri, A. (2021). Identifying the professional competence of primary teachers in bilingual areas. *Research in Curriculum Planning*, 18(2), 35-59. (Text in Persian)
- Sadeghi, Z., & Mohtashmi, R. (2010). The role of metacognition in the learning process. *Educational Strategies Quarterly*, 3(4), 148. (Text in Persian)
- Sharma, S., & Sharma, S. (2022). Successful teaching practices for english language learners in multilingual mathematics classrooms: a meta-analysis. *Mathematics Education Research Journal*, 1-28.
- Trask, R.L. (1999). *The Key Concepts in Language and Linguistics*. New York: Routledge.
- Tian, Z. (2022). Challenging the 'Dual': designing translanguaging spaces in a Mandarin-English dual language bilingual education program. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 1-20.
- Taghizadeh, H. A., Barqi, M. (2019). Etiology of the reading skill of Arabic books in the first secondary school (case study of Sizdeh Aban Shahrud Girls' School). *Research in Humanities Education*, 6 (18), 23-39. (Text in Persian)
- Ziashahabi, S. A. A., Jabbari, & Razmi, M. H. (2020). The effect of interventionist instructions of English conversational implicatures on Iranian EFL intermediate level learners' pragmatic competence development," *Cogent Education*, 7(1), 1-21.
- Wijaya, E. A., & Santosa, M. H. (2021, December). Novice Teachers' Challenges and Problems in Bilingual Schools Context in Bali. In *International Conference on Sustainable Innovation Track Humanities Education and Social Sciences*, 24-29. Atlantis Press.
- Wheeler, D. (2020). *Teacher Perceptions of the Challenges of Teaching English Language Learners in Bilingual Education Versus English Immersion* (Thesis, Concordia University, St. Paul). Retrieved from https://digitalcommons.csp.edu/cup_commons_grad_edd/458

Yu, M., bain, A. (2021). Explaining the obvious and hidden angles of the mother tongue, news ID 27987, play from <https://kurdpress.com>.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در مطالعه حاضر فرم‌های رضایت نامه آگاهانه توسط تمامی مشارکت کنندگان تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسنده مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.